

**Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Miasta Węgrów
na lata 2018-2025**

Węgrów 2018 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	4
I.CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	6
1.1. STRUKTURA STRATEGII.....	6
II. UWARUNKOWANIA PRAWNO-SYSTEMOWE.....	7
2.1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA WĘGROWA.....	12
2.2. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA.....	16
2.3. ZASOBY MIESZKANIOWE.....	18
2.4. RYNEK PRACY I AKTYWIZACJA BEZROBOTNYCH.....	19
2.5. OŚWIATA I WYCHOWANIE.....	26
2.6. KULTURA.....	30
2.7. KULTURA FIZYCZNA, SPORT I REKREACJA.....	32
2.8. OCHRONA ZDROWIA.....	35
2.9. BEZPIECZEŃSTWO.....	36
2.10. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	37
III. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	38
3.1.1. UBÓSTWO.....	42
3.1.2. BEZROBOCIE.....	44
3.1.3. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ.....	46
3.1.4. DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA.....	48
3.1.5. ALKOHOLIZM.....	49
3.1.6. NARKOMANIA.....	52
3.1.7. PRZEMOC W RODZINIE.....	55
3.1.8. POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA.....	60
3.1.9. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH.....	62
3.1.10. BEZDOMNOŚĆ.....	65
3.1.11. TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO.....	66
3.1.12. ZDARZENIA LOSOWE.....	67
3.2. ANALIZA SWOT PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE WĘGRÓW.....	69
3.3. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ.....	74

3.4. ZASOBY, KTÓRE MOGĄ BYĆ WYKORZYSTANE DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	75
3.5. DEFICYTY UTRUDNIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W WĘGROWIE.....	76
IV. CZĘŚĆ STRATEGICZNA	76
4.1. MISJA	76
4.2. ZASADY OPRACOWANIA STRATEGII	77
4.3. CELE STRATEGICZNE	77
4.4. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W WĘGROWIE.....	78
4.5. ROLA I FUNKCJE LOKALNEGO SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ W PERSPEKTYWIE 2018 - 2025.....	78
4.6. MONITOROWANIE I OCENA STRATEGII	79
WNIOSKI I UWAGI KOŃCOWE	80

+

WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem, określającym główne kierunki działań, w celu podniesienia jakości życia mieszkańców, w oparciu o zdiagnozowane problemy, do stanu oczekiwanego przez mieszkańców. Potrzeba opracowania dokumentu dla Miasta Węgrowsa wynika z ustawy o pomocy społecznej (nakładającej na gminę obowiązek opracowania i realizowania strategii) oraz z odczuwalnych, negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy.

Pauperyzacja społeczna, alkoholizm, bezrobocie, narastająca bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, starzenie się społeczeństw, to zjawiska, które w ocenie osób zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych na terenie gminy poważnie osłabiają zrównoważony rozwój samorządu. Polityka społeczna, stanowi bowiem jeden z trzech fundamentów rozwoju lokalnego, obok sfery gospodarczej i ekologiczno-przestrzennej.

System pomocy społecznej w Polsce, na przestrzeni ostatnich lat, ulega intensywnym przeobrażeniom pod względem zadaniowym i instytucjonalnym. Ujęcie holistyczne usług pomocy społecznej uwzględnia otoczenie społeczne świadczeniobiorców (rodzinę, znajomych, środowisko społeczne w miejscu zamieszkania itp.). Coraz częściej miejsce udzielanych świadczeń materialnych zastępują usługi aktywizujące beneficjentów pomocy społecznej. Dzięki takiemu podejściu osoby objęte pomocą społeczną, oprócz standardowych działań wymienionych w ustawie o pomocy społecznej, korzystają z programów reintegracji społecznej określonych w przepisach o zatrudnieniu socjalnym, o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zauważono konieczność zmian w polskim ustawodawstwie z uwagi na małą skuteczność tradycyjnych opiekuńczych form pomocy społecznej. Nowe instrumenty oparte na pomocniczości i szeroko pojętej aktywnej współpracy partnerskiej stwarzają duże szanse dla zwalczania zjawisk wykluczenia społecznego i marginalizacji osób/grup defaworyzowanych. Należy tu wymienić takie działania, jak:

- reintegrację społeczną i zawodową ujętą w przepisach o zatrudnieniu socjalnym,
- nowe możliwości dla organizacji pozarządowych uwzględnione w przepisach o pożytku publicznym i wolontariacie,
- instytucję kontraktu socjalnego w dyspozycji publicznych służb społecznych,
- przepisy o spółdzielniach socjalnych.

Połączenie tych rozwiązań z usługami promocji zatrudnienia sprzyja tworzeniu warunków do partycypacji w aktywnym życiu i samodzielnym pełnieniu ról społecznych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Na wykluczenie szczególnie narażone są osoby długotrwale pozostające bez pracy i tym samym pozbawione trwałych źródeł dochodu, osoby starsze, osoby uzależnione i nadużywające alkoholu lub innych środków psychoaktywnych, bezdomni, wychowankowie opuszczający placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodziny zastępcze, osoby samotnie wychowujące dzieci, osoby dotknięte chorobami przewlekłymi i niepełnosprawnością oraz ich opiekunowie, osoby po wyroku opuszczające zakłady penitencjarne, imigranci i uchodźcy. Współczesny model aktywnej polityki społecznej stwarza osobom i środowiskom zaniedbanym szanse powrotu do aktywnego życia społecznego i zawodowego, poprzez działania oparte na programach integracji oraz reintegracji społecznej i zawodowej. Doświadczenia instytucji realizujących zadania pomocy społecznej oparte o formy świadczeń finansowych wykazały utrwalanie wyuczonej bezradności beneficjentów, którzy uzależniali się od korzystania z zasiłków i otrzymywanej pomocy. Efektem tego było wielopokoleniowe dziedziczenie biedy, charakteryzujące się bierną postawą osób/grup w obliczu wielu problemów związanych z sytuacjami kryzysowymi i patologiami społecznymi.

Niniejszy dokument określa kierunki działań w różnych obszarach problemów społecznych, które uwzględnione w zarządzaniu sprawami lokalnymi pozwolą decydom i realizatorom wykorzystać nowoczesne instrumenty polityki społecznej. Strategię opracowano na podstawie analizy oceny zasobów pomocy społecznej Miasta Węgrów, uzupełnionej o diagnozę wybranych problemów społecznych wskazanych przez przedstawicieli środowiska lokalnego w badaniu ankietowym, przeprowadzonym na próbie reprezentatywnej, 247 respondentów, złożonej z 100 dorosłych mieszkańców, 126 uczniów w przedziale wiekowym od 11-18 lat i 21 sprzedawców. W celu przedstawienia charakterystyki regionu objętego Strategią wykorzystano także dane pozyskane od instytucji powołanych do organizacji różnych sfer życia społecznego, tj. Urzędu Miasta, Powiatowego Urzędu Pracy w Węgrowie, SP ZOZ, Komendy Powiatowej Policji.

Poprzednio opracowana strategia rozwiązywania problemów społecznych obejmująca okres 2008-2015 opierała się na konsultacjach społecznych, w których udział wzięli: pracownicy urzędu miasta, służb pomocy społecznej, oświaty, a także radni i przedstawiciele organizacji pozarządowych. Uczestniczyli oni w zorganizowanych warsztatach, na wstępie których określili swoje oczekiwania odnośnie strategii w formie postulatów:

- opracowanie dokładnej diagnozy problemów społecznych w Mieście;

- wypracowanie skutecznych działań dla rozwiązywania problemów społecznych;
- skoordynowanie działań prowadzonych na rzecz klientów pomocy społecznej;
- zwiększenie środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań pomocy społecznej;
- pobudzenie aktywności własnej środowisk lokalnych na rzecz wspólnego rozwiązywania problemów;
- zwiększenie wszechstronnego potencjału społecznego.

Przedstawione postulaty są spójne z opracowaną Strategią Rozwoju Miasta Węgrowa na okres 2015-2020, w części obejmującej sferę społeczną i są nadal aktualne. Strategia wyraża zamierzenia samorządu w perspektywie czasu pokrywającego się z programowaniem funduszy strukturalnych, zwłaszcza z Europejskim Funduszem Społecznym, skoncentrowanym na Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki, który stanowi ważne źródło finansowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Węgrowa. Uwzględnienie wyników badania opinii przedstawicieli społeczności lokalnej przy opracowaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie pomocne w podejmowaniu przez samorząd wielu przedsięwzięć w sferze społecznej. Przy opracowaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy też uwzględnić założenia Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030, której cele strategiczne w sferze społecznej powinny być uznane za priorytetowe w odniesieniu do całego regionu.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. 1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Węgrów składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i strategicznej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji Strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w Mieście, bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans

i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

- ubóstwo;
- bezrobocie;
- niepełnosprawność;
- długotrwała lub ciężka choroba;
- alkoholizm i narkomania;
- przemoc w rodzinie;
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych;
- bezdomność;
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego;
- zdarzenia losowe.

Uzupełnieniem części diagnostycznej opracowanej w oparciu o źródła zastane będą źródła wytworzone w formie diagnozy środowiskowej, opartej na badaniach pilotażowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Miasta. Badania te mogą pomóc w opracowaniu programów profilaktyki zgodnych z oczekiwaniami środowiska społecznego, z którego pochodzą respondenci.

Część strategiczna zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej na najbliższe lata. Założenia te ujęto w formie celów strategicznych, które obejmują:

- kierunki niezbędnych działań;
- sposoby realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe;
- oczekiwane wskaźniki realizacji Strategii;
- monitorowanie i ocenę Strategii.

II. UWARUNKOWANIA PRAWNO - SYSTEMOWE

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Węgrów na lata 2018-2025 jest spójna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej przygotowanymi na poziomie europejskim, ogólnopolskim i regionalnym.

Dokumenty Europejskie

1). Strategia Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, która zakłada utworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia. Obejmuje ona trzy powiązane z sobą priorytety:

- rozwój inteligentny (rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji);

- rozwój zrównoważony (wspieranie gospodarki efektywnej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej);
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną).

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie, przygotowane przez KE, realizowane na poziomie UE, państw członkowskich oraz regionalnym i lokalnym.

Dokumenty krajowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Węgrowie jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

1. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.
2. Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020.
3. Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016.
4. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015.
5. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.
6. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.
7. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
8. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.
9. Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020,
10. Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020.
11. Wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020.
12. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.
13. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 - Nowy Wymiar Integracji.
14. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej 2020.

Dokumenty regionalne.

Na poziomie regionalnym Strategia jest zgodna z:

1. Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030. Innowacyjne Mazowsze 2020
2. Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2015-2020;
3. Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020;
4. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Węgrowskim na lata 2016-2025.
5. Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
6. Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii.
7. Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
8. Gminnym Programem Wspierania Rodziny.

Krajowe regulacje prawne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Węgrów uwzględnia zapisy obowiązujących przepisów prawnych:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r.o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm) oraz aktów wykonawczych do tej ustawy,
3. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870),
4. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047),
5. Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 902 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23 z późn. zm),
7. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2016 r. poz. 546 z późn. zm.),
8. Uchwała Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 (M. P. z 2013 r. poz. 1024),
9. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 963 z późn. zm.),

10. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1518 z późn. zm.)
11. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390),
12. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 645 z późn. zm.)
13. Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2016 r. poz. 162),
14. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922 z późn. zm.),
15. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487),
16. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2016 r. poz. 169 z późn. zm.),
17. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1807. z późn. zm.)
18. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575 z późn. zm.),
19. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2016 r. poz. 785 z późn. zm.),
20. Ustawa z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1255),
21. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r. poz. 195),
22. Ustawa o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r. poz. 2156 z późn. zm.)
23. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.)
24. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 94, poz. 651 z późn. zm.)
25. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239 z późn. zm.)
26. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2015 r. poz. 2082 z późn. zm.)

27. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.)
28. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Dz. U. z 2015 r. poz. 748 z późn. zm.)
29. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 966 z późn. zm.)
30. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 r. poz. 1059 z późn. zm.)
31. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 r. poz. 191 z późn. zm.)
32. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 z późn. zm.)
33. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1610)
34. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 966),
35. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
36. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U z 2016 r. poz. 224 z późn. zm.)
37. Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2016 r. poz. 599 z późn. zm.),
38. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2016 r. poz.157),
39. Ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. z 2013 r. poz. 982 z późn. zm.),
40. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz.U z 2015 r. poz. 1705),
41. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
42. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2014 r. poz. 382 z późn. zm.),
43. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. poz. 1916),

Metody badawcze

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Węgrowie została opracowana w oparciu o:

- analizę oceny zasobów pomocy społecznej udostępnionych przez Centrum Pomocy Społecznej w Węgrowie;
- dane statystyczne wykorzystane do analizy struktury demograficznej w gminie;
- sprawozdania z działalności różnych organów działających na terenie miasta Węgrowa;
- analizę przeprowadzonej diagnozy wybranych problemów społecznych w środowisku mieszkańców Węgrowa.

2.1. Charakterystyka Miasta Węgrowa

Węgrów jest miastem na prawach powiatu, o powierzchni 36 km², położonym w środkowo-wschodniej części województwa mazowieckiego, w odległości ok. 80 km na wschód od Warszawy, w obrębie tzw. Niecki Mazowieckiej, w otulinie rzeki Liwiec (prawego dopływu Bugu). Miasto leży przy ważnym szlaku komunikacyjnym, łączącym Warszawę z Drohiczyńem, przy trasie na Siedlce i do Wyszki nad Bugiem. Przez Węgrów przechodzą 3 drogi publiczne zaliczane do kategorii wojewódzkiej lub wyższej, zaś 135 ulic ma status dróg publicznych

Według danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa (NID) z dnia 15.12.2017 r. na obszarze Węgrowa znajduje się 25 zabytkowych obiektów wpisanych do rejestru zabytków. (Źródło: CRFOP, 30.VI.2017). Według danych Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody (CRFOP) z dnia 30.06.2017 r. na obszarze Węgrowa znajdują się 4 formy ochrony przyrody:

- Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu rozciągający się na Wysoczyźnie Siedleckiej między Siedlcami a Węgrowem, o powierzchni 35 840 ha. Obejmuje m.in. rezerваты przyrody "Gołobórz" i "Stawy Broszkowskie" oraz 12 pomników przyrody. Przez niemal cały obszar przepływa rzeka Liwiec. Krajobraz ma charakter rolniczy. Data ustanowienia: 1986-01-01, Powierzchnia: 35840.0 ha;
- Dolina Liwca - Obszar specjalnej ochrony ptaków (obszar natura 2000) Podstawa funkcjonowania: Dyrektywa ptasia. Data ustanowienia: 2004-11-05, Powierzchnia: 27431.51 ha;
- Ostoja Nadliwiecka - Specjalny obszar ochrony siedlisk przyrodniczych (obszar natura 2000) Podstawa funkcjonowania: Dyrektywa siedliskowa. Data ustanowienia: 2011-03-01, Powierzchnia: 13622.72 ha;
- Pomnik przyrody Data ustanowienia: 1983-09-30, Opis granicy: po prawej stronie od szosy Węgrów-Siedlce.

Węgrów to jedno z najstarszych miast województwa mazowieckiego, o bogatej historii, z wieloma zabytkami kultury materialnej i niematerialnej. Do miejsc pamiątkowych związanych z historią narodu zalicza się:

- pomniki (pomnik przy mogile powstańców poległych w bitwie z wojskami rosyjskimi w 1863 r., pomnik lapidarium poświęcony Żydom pomordowanym i zmarłym podczas II wojny światowej, pomnik poświęcony żołnierzom Armii Krajowej);
- zabytki architektury (Bazylika Mniejsza pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; Zespół Poreformacki – złożony z klasztoru i kościoła pw. Świętych: Piotra z Alkanaty i Antoniego z Padwy; budynków browaru i tkalni oraz z otaczającego je muru; Kościół Ewangelicko-Augsburski pod wezwaniem Św. Trójcy, zbudowany w 1841 r., obok którego mieści się dawna plebania z 1763 r., w której po przebudowie od 1962 do 2016 r. mieścił się Ewangelicki Dom Opieki „Sarepta”; budynek kolegium oo. Bartolomitów - Kościół Ewangelicko-Augsburski zbudowany z modrzewia w 1679 r., na miejscu świątyni z 1634 r., podpalonej w 1678 r. przez zakonników z klasztoru reformatów; budynek dawnego Kolegium Księży Komunistów – seminarium i szkoły średniej, prowadzonej przez księży Bartolomitów

w czasach Komisji Edukacji Narodowej, w którym po II wojnie światowej znajdowało się więzienie i katownia Urzędu Bezpieczeństwa; Dom Gdański – dawny zajazd z XVIII w., w którym obecnie mieści się Miejska Biblioteka Publiczna; Drukarnia Ariańska – zbudowana ok. XVI-XVII w., obecnie atrapa dawnego zabytku zrekonstruowana przez Pracownię Konserwacji Zabytków, w której ma siedzibę Urząd Stanu Cywilnego; kaplica cmentarna na cmentarzu rzymsko-katolickim, zbudowana pod koniec XIX w. – mauzoleum rodziny Łubieńskich herbu Pomian z Ruchny, właściciele miasta do 1869 r.; Cmentarz Ewangelicki, na którym znajdują się zabytkowe nagrobki Szkotów z XVII/XVIII w.).

Troska o stan zabytków stanowi priorytet dla władz Węgrowska z uwagi na unikalną wartość historyczną i atrakcję turystyczną dla zwiedzających, co ma duże znaczenie dla rozwoju przedsiębiorczości i turystyki. Wykorzystanie potencjału tkwiącego w zasobach środowiska naturalnego i dóbrach dziedzictwa historycznego może sprzyjać rozwiązaniu wielu problemów społecznych występujących w środowisku lokalnym (np. problemu bezrobocia, czy migracji mieszkańców).

W skład władz samorządowych Węgrowska wchodzi:

- Rada Miejska (władza uchwałodawcza złożona z 15 radnych, w tym przewodniczącego i dwojga wiceprzewodniczących);
- 5 Komisji Rady Miejskiej;
- Burmistrz Miasta Węgrowska (władza wykonawcza).

W strukturze miasta działają następujące jednostki organizacyjne:

- Urząd Miejski;
- Centrum Pomocy Społecznej;
- Miejska Biblioteka Publiczna;
- Węgrowski Ośrodek Kultury;
- 6 placówek wychowania przedszkolnego (3 przedszkola publiczne, 2 przedszkola niepubliczne, 1 punkt wychowania przedszkolnego);
- 2 szkoły podstawowe, w tym 1 z oddziałami gimnazjalnymi;
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.;
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.;
- Straż Miejska.

Miasto Węgrów od 1999 r. jest członkiem Związku Miast Polskich. W ramach współpracy lokalnej Węgrów stał się także członkiem:

- Mazowieckiej Regionalnej Organizacji Turystycznej (2007);
- Nadbużańskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej (2007);
- Mazowieckiego Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (2008);
- Lokalnej Organizacji Turystycznej „*Wielki Gościniec Litewski*” (2013);
- Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Bądźmy Razem”.

Ponadto Węgrów od kilkunastu lat współpracuje z miastami, regionami i organizacjami partnerskimi na arenie międzynarodowej w obszarze kultury, gospodarki i edukacji. Do krajów z którymi współpracuje Miasto należą:

- Ukraina (obszar dziedzictwa kulturowego w edukacji dzieci i młodzieży);
- Białoruś (obszar kultury i wiele innych dziedzin);
- Włochy (obszar kultury i gospodarki);
- Litwa (gospodarka i kultura - od 2010 r.);

Jednym z nadrzędnych celów nowoczesnej Europy jest tolerancja, wzajemne zrozumienie i dialog międzykulturowy, dlatego dzięki aktywności władz samorządowych Węgrowska istnieje szansa na rozwiązanie wielu problemów społecznych. Kontakty mieszkańców środowiska lokalnego z przedstawicielami innych kultur poprzez uczestnictwo w partnerskich projektach sprzyjają aktywizacji społecznej i umożliwiają wszechstronny rozwój regionu.

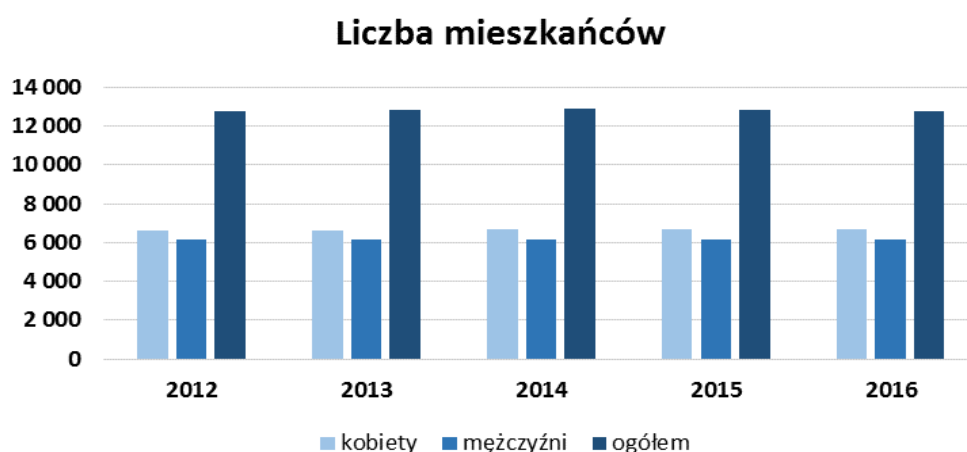
Władze Miasta zakładają czynne uczestnictwo w programie Europa dla Obywateli, który wspiera projekty współpracy pomiędzy jednostkami samorządowymi w celu mobilizowania mieszkańców do czynnego uczestnictwa w życiu społecznym, politycznym i działalności charytatywnej (szczególnie w wolontariacie). Duże nadzieje przez władze samorządowe pokładane są w przystąpieniu do Programu Erasmus Plus, który wszedł w życie 1 stycznia 2014 r. i będzie realizowany do 2020 r. Program oferuje wsparcie finansowe dla instytucji i organizacji działających w obszarze edukacji i szkoleń, młodzieży oraz sportu w Europie. Założeniem programu jest rozwijanie umiejętności uczestników, zwiększenie ich szans na zatrudnienie oraz modernizacja systemów edukacji, szkoleń i wspieranie młodzieży. Działania w obrębie sportu mają wspierać inicjatywy, których celem jest zwalczanie przemocy, dyskryminacji i dopingu. Program przewiduje także dofinansowanie międzynarodowych imprez sportowych typu non-profit.

2. 2. Struktura demograficzna

Tabela 1. Liczba mieszkańców według płci

Liczba mieszkańców	2012	2013	2014	2015	2016
kobiety	6 628	6 643	6 711	6 691	6 655
mężczyźni	6 155	6 153	6 157	6 167	6 126
ogółem	12 783	12 796	12 868	12 858	12 781

Źródło: ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

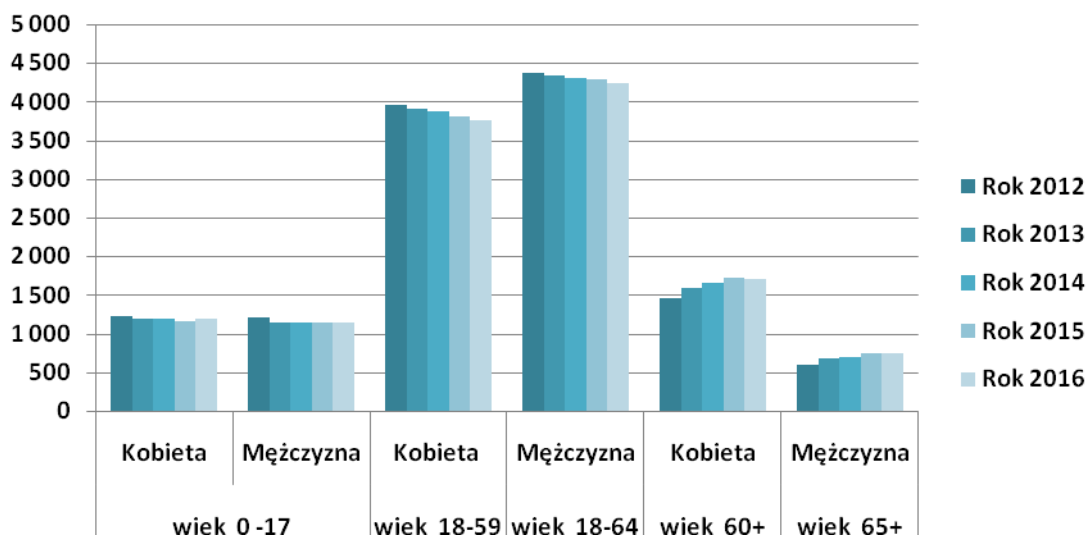

Tabela 2. Struktura wieku mieszkańców Węgrowsa według cyklu życia związanego z aktywnością zawodową

Wiek	Płeć	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
0 -17	Kobieta	1 227	1 189	1 184	1 166	1 195
	Mężczyzna	1 207	1 148	1 146	1 143	1 146
18-59	Kobieta	3 957	3 915	3 871	3 810	3 755
18-64	Mężczyzna	4 375	4 338	4 309	4 283	4 234
60+	Kobieta	1462	1 589	1 656	1 715	1 705
65+	Mężczyzna	594	671	702	741	746

Źródło: ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Dane demograficzne za okres 2012-2016 wykazały, że najliczniejszą populację Węgrowa stanowią osoby w wieku produkcyjnym, z nieznaczną przewagą mężczyzn, natomiast w wieku poprodukcyjnym populacja kobiet przewyższa dwukrotnie populację mężczyzn. 61,7% mieszkańców Węgrowa jest w wieku produkcyjnym, 18,3% w wieku przedprodukcyjnym, a 20,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,2 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Według danych GUS w 2016 r. zarejestrowano 85 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 126 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosiło dla Węgrowa -41. W tym samym roku 1 osoba zameldowała się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę, czyli saldo migracji zagranicznych wynosiło 1. Mieszkańcy powiatu zawarli w 2016 roku 66 małżeństw, co odpowiada 5,2 małżeństwom na 1000 mieszkańców (nieznacznie więcej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz nieznacznie więcej od wartości dla Polski). W tym samym okresie odnotowano 1,3 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców (znacznie mniej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniej od wartości dla kraju). 29,9% mieszkańców Węgrowa jest stanu wolnego, 55,7% żyje w małżeństwie, 2,8% mieszkańców jest po rozwodzie, a 11,5% to wdowy/wdowcy. Węgrów ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 54. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 4,2 na 1000 mieszkańców Węgrowa. W 2016 roku urodziło się 151 dzieci (49,7% dziewczynek i 50,3% chłopców). Średnia waga noworodków to 3430 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do

liczby zgonów wynosi 0,98 i jest mniejszy od średniej dla województwa oraz porównywalny do współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Według danych GUS w 2013 r. 52,4% zgonów w Węgrowie spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 23,5% zgonów w Węgrowie były nowotwory, a 8,4% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 mieszkańców Węgrowa przypadało 7.58 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

Rzeczywisty przyrost naturalny w okresie 2014 do 2016 wahał się od dodatniego w 2014 r. i ujemnego w 2015 r. do „zerowego” z uwagi na saldo migracji we wskazanych latach.

Tabela 3. Przyrost naturalny i saldo migracji

Rok	2014	2015	2016
Przyrost naturalny	+16	+28	+48
Saldo migracji	+ 7	-40	-48
Przyrost rzeczywisty	+23	-12	0

Źródło: Dane z Urzędu Miasta. Opracowanie własne

Tabela 4. Struktura wieku mieszkańców Węgrowa

Wiek	Ogółem	Płeć	2014	2015	2016
Wiek	Płeć	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	
0 -3	Kobieta	253	246	256	
	Mężczyzna	262	276	289	
4-6	Kobieta	232	219	210	
	Mężczyzna	214	202	195	
7-15	Kobieta	560	573	584	
	Mężczyzna	526	539	536	
16-17	Kobieta	137	127	126	
	Mężczyzna	144	125	127	
18-60	Kobieta	3 985	3 916	3 856	
18-65	Mężczyzna	4 381	4 358	4 300	
60+	Kobieta	1 545	1 609	1 670	
65+	Mężczyzna	626	663	704	

Dane z Urzędu Miasta. Opracowanie własne

2.3. Zasoby mieszkaniowe

W 2016 r. w Węgrowie oddano do użytku 48 mieszkań (na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 3,76 nowych lokali), co stanowiło wartość znacznie mniejszą od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejszą od średniej dla całej Polski. 66,7% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne, 33,3% na mieszkania spółdzielcze. Wśród mieszkań o przeznaczeniu indywidualnym 78,1% zostało przeznaczonych na użytek własny, a 21,9% na sprzedaż lub wynajem. Przeciętna liczba pokoi

w nowo oddanych mieszkaniach w Węgrowie to 4,90 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa mazowieckiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2016 r. w Węgrowie wyniosła 118,30 m² i była znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa mazowieckiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce¹.

2.4. Rynek pracy i aktywizacja bezrobotnych

W Węgrowie na 1000 mieszkańców pracuje 400 osób. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. 44,8% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 55,2% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w Węgrowie wynosiło w 2016 r. 9,6% (11,2% wśród kobiet i 8,2% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa mazowieckiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski. 55,1% aktywnych zawodowo mieszkańców Węgrowa pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 16,1% w przemyśle i budownictwie, a 10,4% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie, gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,1% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Dane o sytuacji na lokalnym rynku pracy pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Węgrowie. Statystyki obejmujące okres 2014-2017 przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Kategorie osób bezrobotnych w rejestrze PUP w Węgrowie

Kategorie bezrobotnych	Rok 2014		Rok 2015		Rok 2016		Rok 2017	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Zarejestrowani w miesiącu sprawozdawczym	918	433	893	375	731	335	687	322
Zarejestrowani po raz pierwszy	158	72	148	65	106	54	119	55
Z prawem do zasiłku	33	15	13	10	13	6	17	11

¹ <http://www.polskawliczbach.pl/Wegrow#nieruchomo%C5%9Bci#ixzz55zrN8r13>

Zarejestrowani po raz kolejny	760	361	745	310	625	281	568	267
Z prawem do zasiłku	190	89	149	72	112	58	108	56
Po pracach interwencyjnych	13	10	2	2	0	0	2	1
Po robotach publicznych	7	2	4	1	2	0	1	0
Po stażu	94	56	78	40	84	53	59	41
Po szkoleniu	1	1	5	0	5	0	6	0
Po pracach społecznie użytecznych	12	0	10	10	0	0	0	0

Źródło: Dane z ewidencji PUP w Węgrowie. Opracowanie własne.

Przedstawione dane wskazują na systematyczne zmniejszanie się liczby osób bezrobotnych, jednak liczba bezrobotnych zarejestrowanych po raz kolejny jest nadal wysoka. Również liczną grupę stanowią osoby po odbyciu stażu. Nieznaczna część bezrobotnych ma prawo do zasiłku. Tabela 6 przedstawia formy aktywności osób wychodzących ze statusu bezrobotnego wyłączonych z ewidencji PUP.

Tabela 6. Kategorie osób wyłączonych ze statusu bezrobotnego według przyczyny wyrejestrowania z ewidencji PUP.

Kategorie osób wyrejestrowanych	Rok 2014		Rok 2015		Rok 2016		Rok 2017	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
wylączenie z ewidencji ogółem	1071	477	1051	442	838	385	802	390
podjęcie pracy w miesiącu sprawozdawczym	558	286	541	243	464	220	437	224
praca niesubsydiowana	447	226	419	190	358	174	325	173
działalność gospodarcza	6	2	15	1	14	5	4	1
praca sezonowa	43	28	46	34	7	5	7	4
praca subsydiowana	111	60	122	53	106	46	112	51
prace interwencyjne	49	34	57	35	26	17	38	24
roboty publiczne	10	3	14	3	18	2	17	3
działalność gospodarcza	35	12	13	4	10	2	23	11

praca w ramach refundacji kosztów zatrudnienia	7	3	19	9	11	4	7	1
praca poza miejscem zamieszkania (bon na zasiedlenie)	1	1	10	1	7	1	4	3
praca w ramach bonu zatrudnieniowego	2	2	6	1	9	5	3	2
dofinansowanie wynagrodzenia (zatrudnienie bezrobotnego 50+)	3	2	3	0	3	3	4	3
inne	4	3	0	0	22	12	16	4
rozpoczęcie szkolenia	4	3	5	0	5	0	6	0
bon szkoleniowy	0	0	1	0	0	0	1	0
rozpoczęcie stażu	100	59	101	47	81	49	69	48
prace społecznie użyteczne	12	0	10	10	0	0	0	0
w ramach PAI	0	0	9	9	0	0	0	0
odmowa przyjęcia propozycji pracy lub innej pomocy w ramach PAI	17	6	28	8	27	12	30	12
niepotwierdzenie gotowości do pracy	286	76	275	88	194	67	183	61
dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego	18	13	20	12	20	16	21	16
podjęcie nauki	5	3	5	3	6	3	3	2
osiągnięcie wieku emerytalnego	8	6	10	8	7	5	18	12
nabycie praw emerytalnych lub rentowych	9	3	8	2	4	1	7	1
nabycie praw do świadczenia przedemerytalnego	25	11	23	15	13	4	7	4
inne	32	13	25	6	17	8	21	10

Źródło: Dane z ewidencji PUP w Węgrowie. Opracowanie własne.

Najliczniejszą grupę wśród wychodzących ze statusu bezrobotnego stanowiły osoby, które podjęły pracę niesubsydiowaną, na drugim miejscu plasowały się osoby podejmujące pracę subsydiowaną, na trzecim miejscu osoby podejmujące pracę w ramach stażu. Niewiele osób podejmowało inicjatywę założenia działalności gospodarczej, zaś tylko jednostki rozpoczynały szkolenia. Również osoby nabywające praw emerytalnych lub rentowych oraz osiągnące wiek emerytalny stanowiły niewielką grupę. Niepokojącym zjawiskiem jest

wyższa liczba osób niepotwierdzających gotowości do pracy, od liczby bezrobotnych podejmujących staż. Trudno jednak snuć hipotezy na temat przyczyn takiego stanu, ponieważ są to wyłącznie dane liczbowe, bez określenia sytuacji życiowej tych osób.

Dobrym rozwiązaniem dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją z powodu braku aktywności zawodowej z przyczyn losowych i zdrowotnych są spółdzielnie socjalne jako forma ekonomii społecznej. Pojęcie spółdzielni socjalnej wprowadzono do polskiego systemu prawnego w 2004 r. w ustawie o Prawie Spółdzielczym. W 2006 r. Sejm RP uchwalił ustawę o spółdzielniach socjalnych, a w 2009 r. stworzono prawne możliwości zakładania i przystępowania do spółdzielni socjalnych jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych i kościelnych osób prawnych. Dużą szansą dla spółdzielni socjalnych było wprowadzenie w 2016 r. nowelizacji ustawy o zamówieniach publicznych i zapisu o zleceniach w ramach in-house. Działalność spółdzielni socjalnej łączy ze sobą wymiar gospodarczy i społeczny. Zatrudniane osoby podejmując aktywizację społeczną i zawodową, równocześnie reintegrują się z rynkiem pracy i reintegrują się społecznie. Poprzez zorganizowanie miejsc pracy powstaje mechanizm przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu pozwalający uniknąć kosztów społecznych i finansowych w przyszłości. W odróżnieniu od prac interwencyjnych, w spółdzielni socjalnej, pracownicy stają się współodpowiedzialni za gospodarowanie, uzyskują prawo głosu w procesie podejmowania ważnych decyzji dotyczących działalności spółdzielni socjalnej.

Spółdzielnia socjalna utworzona przez osoby prawne przy uczestnictwie dwóch samorządów jest innowacyjna, ponieważ umożliwia realizację zadań samorządowych w procedurze bezprzetargowej. Dzięki temu samorządy mogą tworzyć miejsca pracy osobom wymagającym skutecznej aktywizacji zawodowej, które sprawdziły się w projektach realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej oraz w innych strukturach gminy aktywizujących osoby szukające pracy. Samorządowa spółdzielnia socjalna, dzięki realizacji stałych zleceń dla gminy, ma zapewnioną płynność finansową umożliwiającą stworzenie stabilnych miejsc pracy, a za ich pośrednictwem pełny powrót do życia społecznego.

Taki cel przyświecał również powstaniu Spółdzielni Socjalnej „Węgrowianka”, która została utworzona na mocy uchwał Rady Miasta Węgrowa i Rady Powiatu Węgrowskiego i zarejestrowana 18.02.2014 r. w Krajowym Rejestrze Sądowym XIV Wydziału Gospodarczego Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie.

Ważnym aspektem dla podmiotów tworzących Spółdzielnię był również fakt, że zatrudnionymi do prac w spółdzielni będą w większości osoby bezrobotne lub nieaktywne zawodowo, korzystające z pomocy Centrum Pomocy Społecznej w Węgrowie, które znajdują

się w kręgu osób zagrożonych wykluczeniem lub już wykluczonych społecznie i zawodowo. Taka forma aktywizacji pozwala na realizację głównego celu pomocy społecznej, jakim jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych oraz wspieranie ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz społecznego aspektu działalności spółdzielni socjalnej. Zatrudnienie w spółdzielni przyczynia się do reintegracji tych osób w społeczeństwie i uzyskanie dochodów, a przez to również ogranicza zapotrzebowanie na pomoc finansową udzielaną dotychczas tym osobom i ich rodzinom.

Klienci CPS w Węgrowie mieli możliwość uczestnictwa w projektach, w ramach których realizowali zajęcia aktywizujące zarówno w sferze społecznej jak i zawodowej. Po ich ukończeniu nie było instrumentu, który by ich wzmocnił i pomógł im ponownie wejść na otwarty rynek pracy. Dlatego też utworzenie Spółdzielni przez osoby prawne pozwoliło wypełnić tę lukę. Ponadto założono, iż działania podejmowane przez Spółdzielnię wpłyną pośrednio na polepszenie kondycji finansowej miasta Węgrowa. Firmy wykonujące zlecenia na potrzeby miasta pochodzą często spoza Węgrowa. Tym samym pieniądze, będące zapłatą za wykonane usługi, nie zostają w mieście tylko są transferowane na zewnątrz. Wykonanie zleceń przez spółdzielnię socjalną, daje pewność, iż pozostaną one w obrębie miasta (spółdzielnia odprowadza podatki lokalnie oraz zatrudnia mieszkańców Węgrowa). Długookresowym celem powołanej Spółdzielni stało się zmniejszenie bezrobocia na terenie Miasta Węgrowa oraz zmniejszenie zapotrzebowania na świadczenia finansowe z pomocy społecznej.

Spółdzielnia Socjalna „Węgrowianka” działa w oparciu o ustawę z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz.U. z 2013r, poz.1443 z późn. zm.), ustawę z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U.z 2006r, Nr 94, poz.651 z późn. zm.) oraz Statutu. Spółdzielnia prowadzi pełną księgowość i jest płatnikiem podatku VAT. Prowadzenie księgowości zlecono jest firmie zewnętrznej. Członkami założycielami Spółdzielni Socjalnej „Węgrowianka” są: Miasto Węgrów i Powiat Węgrowski. Osoby zatrudnione, po 12 miesiącach nieprzerwanego zatrudnienia w spółdzielni socjalnej mają prawo do uzyskania jej członkostwa. Obowiązkiem członka Spółdzielni Socjalnej „Węgrowianka”, zgodnie z § 23, 24 i 25 Statutu jest wpłacenie wpisowego w wysokości 200,00 zł oraz zadeklarowanie i wpłacenie przynajmniej 1 udziału w wysokości 10 000,00 zł, a także przestrzeganie Statutu. Pięciu pracownikom, którzy wypełnili warunek nieprzerwanego 12 miesięcznego zatrudnienia w spółdzielni przedstawiono taką możliwość. Jednak żadna z tych osób nie zdecydowała się na wstąpienie w poczet członków Spółdzielni Socjalnej „Węgrowianka”.

Na dzień 31.12.2017 r. w Spółdzielni Socjalnej „Węgrowianka” zatrudnionych było 5 osób. Cztery osoby na umowę o pracę na czas nieokreślony oraz jedna na czas określony. Przy wynagrodzeniu pracowników etatowych stosowany jest system czasowy, w którym pracownik otrzymuje wynagrodzenie według stałych stawek wynagradzania ustalonych dla określonego czasu pracy, niezależnie od wydajności pracy danego pracownika. Stosowaną formą jest ustalenie stałej stawki wynagrodzenia za przepracowany miesiąc. W tym systemie wynagrodzenie wykazuje największą stabilność. Duży wpływ na wysokość stawki wynagrodzenia mają kwalifikacje pracownika oraz pełnione przez niego funkcje. W tym systemie pracownik powinien wykazywać się większą starannością w działaniu. Czynnikiem motywującym pracownika do większej wydajności są uzupełniające, nieobowiązkowe części wynagrodzenia w postaci premii uznaniowej, kiedy to pracodawca każdorazowo decyduje o tym za co i w jakiej wysokości oraz któremu pracownikowi ją przyzna. Od lutego 2017 r. zatrudniany jest jeden pracownik z dofinansowaniem poniesionych kosztów na wynagrodzenie za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego, który ukończył 60 rok życia. Dofinansowanie wynosi 1000 zł miesięcznie przez okres trzech lat od momentu zatrudnienia.

Ze względu na sezonowość niektórych prac oraz czasowe zapotrzebowanie na większą liczbę pracowników i ich kwalifikacje, Spółdzielnia w 2017 r. zatrudniała też 2 osoby na umowę zlecenie. Spółdzielnia działa w następujących kategoriach usług:

- komunalnych;
- remontowo-budowlanych i wykończeniowych;
- zagospodarowania i pielęgnacji zieleni;
- porządkowych;
- opiekuńczych.

Usługi świadczone przez Spółdzielnię przeznaczone są przede wszystkim na rynek lokalny (miasto Węgrów i/lub powiat węgrowski), jednak nie wyklucza się możliwości świadczenia usług także poza tym obszarem. Odbiorcami usług są jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki podległe, prywatni odbiorcy instytucjonalni i osoby prywatne. Spółdzielnia pozyskuje zlecenia poprzez ogłoszenia, negocjacje ze zleceniodawcami, startując w postępowaniach - zapytaniach ofertowych i przetargach, a także pozyskuje zlecenia z wolnej ręki. W ramach nieodpłatnej pomocy mieszkańcom Węgrowa, Spółdzielnia przy współpracy z Centrum Pomocy Społecznej w Węgrowie i Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. zorganizowała zbiórkę mebli, odzieży, naczyń, które zostały przewiezione osobom potrzebującym. Pracownicy pomagali również osobom potrzebującym w sprzątaniu

mieszkań, transporcie, przewozie osób ze szpitala, drobnych pracach remontowych, naprawach, cięciu i rąbaniu drewna.

Rozwój i dalsze funkcjonowanie Spółdzielni uzależnione jest od:

- uzyskania stałego zlecenia od samorządu
- dalszego pozyskiwania zleceń od firm i klientów indywidualnych
- rozszerzenia działalności
- pozyskania środków z projektów lub środków z budżetu państwa na rozwój nowych kierunków działalności Spółdzielni.

Spółdzielnie socjalne są szansą na lepsze życie dla wielu osób, zwłaszcza osób bezrobotnych, które pomimo chęci i zapału do pracy nie potrafiły dotychczas odnaleźć się na rynku pracy. Spółdzielnie zakładane przez osoby prawne mają pomóc osobom wykluczonym i defaworyzowanym na rynku pracy, poprzez stworzenie przyjaznego im miejsca do reintegracji społecznej i zawodowej ze środowiskiem lokalnym oraz umożliwienie powrotu na otwarty rynek pracy.

Spółdzielnia Socjalna „Węgrowianka” była zakładana przez dwa samorzady, czyli Urząd Miejski w Węgrowie i Starostwo Powiatowe w Węgrowie, aby można było bezproblemowo zlecać jej zadania z wolnej ręki, co miało miejsce przez pierwszy rok działalności. Jednak od dnia 1 kwietnia 2015 r., po zmianie prezesa zarządu, założenia te nie zostały dotrzymane, co przekreśliło zamysł zakładania spółdzielni przez dwa samorzady.

W 2017 r. na utrzymanie Spółdzielni składały się zlecenia od firm i klientów prywatnych oraz zlecenia jako podwykonawca prac w PGK w Węgrowie. Jednak bez stałego zlecenia od samorządów Spółdzielnia nie może się rozwijać. Ze względu na ograniczenia pracowników (wiek, brak umiejętności zarówno społecznych jak i zawodowych oraz tempo pracy) a także specyfikę firmy (osoby zatrudnione są na etatach ze wszystkimi przywilejami - 8 godzinny dzień pracy, płatny urlop, składki ZUS, podatki, itp.) Spółdzielnia nie może być konkurencyjna cenowo w stosunku do firm prywatnych, gdzie często pracownicy to ludzie młodzi, zatrudnieni „na czarno”, bądź w niepełnym wymiarze czasu, którym nie przysługuje prawo do płatnego urlopu, czy zwolnienia lekarskiego.

Brak stałego zlecenia i niepewna sytuacja Spółdzielni powoduje niemożność dalszego rozwoju lub zmiany profilu działalności oraz zagrożenie dotychczasowej działalności. Od kwietnia 2015 r. Spółdzielnia nie otrzymuje już dofinansowania w formie wsparcia pomostowego, a środki uzyskane z wykonywania usług, przy tak dużych kosztach nie wystarczą na utrzymanie Spółdzielni. Dalsze funkcjonowanie Spółdzielni zależy w dużej

mierze od przychylności władz Miasta i władz Powiatu, które są Członkami Walnego Zgromadzenia, ponieważ to one, zgodnie z postanowieniami Statutu, uchwalają kierunek rozwoju Spółdzielni na kolejne lata. Wskazane byłoby, aby w Węgrowie, tak jak w innych miastach, zaczęto przykładać większą wagę do ekonomii społecznej, na którą Unia Europejska stawia bardzo duży nacisk.

2.5. Oświata i wychowanie

W strukturze administracyjnej Węgrowa funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- 6 placówek przedszkolnych (w tym 3 publiczne, 2 niepubliczne i 1 punkt wychowania przedszkolnego);
- 2 publiczne szkoły podstawowe (w tym 1 specjalna);
- oddziały gimnazjalne w 1 szkole podstawowej (w tym 1 specjalne);
- 6 zasadniczych i średnich szkół zawodowych (w tym 2 specjalne);
- 5 szkół ogólnokształcących (w tym 2 licea dla dorosłych i liceum uzupełniające).

Wykaz szkół i placówek oświatowych znajdujących się na terenie miasta Węgrowa, dla których organem prowadzącym jest Miasto Węgrów przedstawiono w tabeli 7.

Tabela 7. Wykaz szkół i placówek oświatowych znajdujących się na terenie miasta Węgrowa, których organem prowadzącym jest Miasto Węgrów.

Nazwa placówki	Adres	Typ placówki	System/profil kształcenia
<i>Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Dobrogosta Krasińskiego</i>	ul. Szamoty 35, 07 – 100 Węgrów	Szkoła podstawowa z oddziałami gimnazjalnymi	Kształcenie w systemie dziennym dla dzieci i młodzieży
<i>Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II</i>	ul. Kościuszki 16, 07 – 100 Węgrów	Szkoła Podstawowa	Kształcenie w systemie dziennym dla dzieci i młodzieży
<i>Przedszkole nr 1 im. Czesława Janczarskiego</i>	ul. Klonowa 4, 07 – 100 Węgrów	Przedszkole	Realizacja wychowania przedszkolnego
<i>Przedszkole nr 2 „Pod Słoneczkiem”</i>	ul. 11 Listopada 1, 07 – 100 Węgrów	Przedszkole	Realizacja wychowania przedszkolnego
<i>Przedszkole nr 3 im. Marii</i>	ul. Wieniawskiego 1, 07 – 100 Węgrów	Przedszkole	Realizacja wychowania przedszkolnego

Zródło: dane uzyskane z Wydziału Spraw Społecznych UM w Węgrowie.

Wykaz szkół i placówek oświatowych znajdujących się na terenie miasta Węgrowa, dla których organem prowadzącym jest Powiat Węgrowski przedstawiono w tabeli 8.

Tabela 8. Wykaz szkół i placówek oświatowych znajdujących się na terenie miasta Węgrowa, dla których organem prowadzącym jest Powiat Węgrowski

Nazwa placówki	Adres	typ szkoły	system/profil kształcenia/działalności	uwagi
<i>Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kochanowskiego w Węgrowie</i>	ul. Bohaterów Warszawy 10; 07-100 Węgrów	II Liceum Ogólnokształcące	system dzienny z sekcją siatkarską dla dziewcząt, kształcenie służb mundurowych	możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości
		Technikum	kształcenie w systemie dziennym w zawodach: - ekonomista, - handlowiec, - elektryk, - rolnik, - mechanik, - technik agrobiznesu	możliwość uzyskania tytułu technika i świadectwa dojrzałości
		Branżowa Szkoła I stopnia Nr 1	kształcenie zawodowe dla młodocianych w systemie dziennym prowadzone w warsztatach szkolnych w zawodach: - elektryk, - mechanik pojazdów samochodowych, - ślusarz; - w tzw. klasach wielozawodowych z praktykami u pracodawców, kształconymi w kilkunastu różnych zawodach	
		Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	kształcenie dorosłych w systemie zaocznym (co drugi weekend) na podbudowie zasadniczej szkoły zawodowej	możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości

		Szkoła Policealna dla Dorosłych	kształcenie dorosłych w systemie zaocznym w zawodzie technik informatyk i technik rachunkowości	
<i>I Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Węgrowie</i>	ul. A. Mickiewicza 3; 07-100 Węgrów	Liceum Ogólnokształcące	kształcenie w systemie dziennym dla młodzieży	
<i>Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Węgrowie</i>	ul. A. Mickiewicza 23; 07-100 Węgrów):	-Przedszkole Specjalne; - Szkoła Podstawowa Specjalna ; -Branżowa Szkoła I stopnia Nr 2; Szkoła Specjalna - Przystosowująca do Pracy	kształcenie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną	profil szkoły zależy od stopnia niepełnosprawności intelektualnej
<i>Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Węgrowie *</i>	ul. Józefa Piłsudskiego 23; 07-100 Węgrów	poradnia specjalistyczna dla dzieci i młodzieży	- specjalistyczne zespoły orzekające o potrzebie i sposobie wyrównywania określonych braków u dziecka - prowadzenie terapii pedagogicznej, psychologicznej i logopedycznej.	działalność diagnostyczno-terapeutyczna zespołów orzekających z udziałem lekarzy specjalistów; rejon poradni obejmuje wszystkie gminy powiatu węgrowskiego.

Źródło: Sprawozdanie Starostwa Powiatowego z 2017 r.. Opracowanie własne

*Rejon Poradni obejmuje wszystkie gminy powiatu węgrowskiego i dotyczy dzieci w nich zamieszkałych (ponad 12,0 tys. osób):

- ok. 2,2 tys.dzieci w wieku 0-4 lat,
- ok. 1,4 tys. dzieci w wieku przedszkolnym,
- ok. 4,0 tys. uczniów szkół podstawowych,
- ok. 2,1 tys. gimnazjalistów,
- ok. 2,5 tys. uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Z danych zawartych w Strategii Rozwoju Powiatu Węgrowskiego na lata 2014-2020

wynika, że udział wydatków na oświatę i wychowanie w Węgrowie wynosi ok. 38%, co plasuje Miasto na średnim poziomie w porównaniu z miastami o podobnej wielkości w województwie mazowieckim. Problem tkwi jednak w zbyt niskim poziomie nauczania, co odzwierciedla o wiele niższa zdawalność egzaminów maturalnych w porównaniu ze średnią powiatową i wojewódzką.

Poziom wykształcenia mieszkańców Węgrowa przedstawiają dane GUS. Według danych GUS z 31.12.2015 r., 3038 mieszkańców Węgrowa było w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata, w tym 1548 kobiet oraz 1490 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego ludności z 2011 r. 10,4% mieszkańców posiadało wykształcenie wyższe, 2,4% wykształcenie policealne, 14,3% średnie ogólnokształcące, a 12,0% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymowało się 25,4% mieszkańców Węgrowa, gimnazjalnym 5,7%, natomiast 26,9% podstawowym ukończonym. 2,9% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa mazowieckiego mieszkańcy Węgrowa mieli znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Węgrowie największy odsetek miało wykształcenie podstawowe ukończone (28,1%) oraz zasadnicze zawodowe (18,8%). Mężczyźni najczęściej mieli wykształcenie zasadnicze zawodowe (32,1%) oraz podstawowe ukończone (25,6%). 17,5% mieszkańców Węgrowa w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zaliczało się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (17,4% wśród dziewczynek i 17,7% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 1005 uczęszczało do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypadało 0,86 dzieci w wieku przedszkolnym.

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 25,7% ludności (26,6% wśród dziewczynek i 24,8% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 17 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 100,76. Wśród mieszkańców w wieku potencjalnej nauki 11,4% zalicza się do przedziału 13-15 lat - kształcenie na poziomie gimnazjalnym (11,4% wśród dziewczyn i 11,3% wśród chłopaków). Na 1 oddział w szkołach gimnazjalnych przypada 19 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach gimnazjalnych do osób w wieku 13-15 lat) wynosi 187,98.

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształci się 17,9% mieszkańców (17,6% wśród dziewczyn i 18,2% wśród chłopaków). Na 1 oddział w szkołach ogólnokształcących przypada 3 uczniów. 28 uczniów przypada na oddział w

szkołach średnich zawodowych i artystycznych. W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 27,5% mieszkańców Węgrowa w wieku potencjalnej nauki (27,0% kobiet i 28,1% mężczyzn)².

2.6. Kultura

Szeroki wachlarz form działalności w obszarze kultury oferuje Węgrowski Ośrodek Kultury. Oprócz katalogu imprez oraz repertuaru kina i spektakli teatralnych, w strukturze WOK działają sekcje artystyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych, odbywają się spotkania mieszkańców i różne formy aktywizacji społecznej seniorów³. Działalność Ośrodka przedstawiono w tabeli 7.

Tabela 9. Działalność Węgrowskiego Domu Kultury

Rodzaj	Forma zajęć	Kategoria wiekowa	Charakterystyka
FORTEPIAN	indywidualna	dzieci i młodzież	Utrwalanie wiedzy muzycznej w formie teoretycznej, praktycznej, rozwój emocjonalny i kształcenie słuchu. Zajęcia prowadzone są przez doświadczonych instruktorów – muzyków. Odbywają się od poniedziałku do soboty.
GITARA	indywidualna	młodzież	Wprowadzenie ucznia w świat muzyki gitarowej, pojęć technicznych, improwizacji i tworzenia, odkrywania zapisów nutowych, rozumienia brzmienia
PLASTYKA	grupowa	dzieci, młodzież i osoby dorosłe	Zajęcia rozwijające kreatywność wyobrażeń przedstawianych przez instruktora zagadnień i ich własnej interpretacji.
ZAJĘCIA PLASTYCZNO – RYTMICZNE	indywidualna i grupowa	dzieci w wieku przedszkolnym	Zintegrowane zajęcia plastyczne z elementami rytmiki, wspólne przygotowywanie okolicznościowych popisów.
CHÓR	grupowa	bez kategorii wiekowej	Zespół stworzony dla chętnych poznawania wokalistyki chóralnej zarówno sakralnej jak i świeckiej, wdrażania podstawowej wiedzy z zakresu chóralistyki, śpiewu

² www.bazagmin.pl/soszw.wegrow

³ <http://wok.wegrow.com.pl/sekcje/>

			wielogłosowego
ZAJĘCIA WOKALNE	indywidualna i grupowa	dzieci i młodzież	Poznanie tajników emisji głosu, zajęcia prowadzone przez wokalistę – klasyka.
AVOCADO	grupowa	młodzież	formacja taneczno – akrobatyczna rozwijająca umiejętności taneczne i gimnastyczne młodzieży. Hip – hop, Jazz, akrobatyka – to zakres działalności zespołu odnoszącego sukcesy na arenie międzynarodowej oraz krajowej
TEATR AMATORSKI	grupowa	bez kategorii wiekowej	Forma teatru dla osób nie związanych zawodowo ze światem filmu, kina czy teatru, chcących sprawdzić swe umiejętności na scenie teatralnej, zmierzyć się z publicznością, poczuć bużującą adrenalinę i stres sceniczny.
TEATR AMATORSKI DLA DZIECI	grupowa	dzieci w wieku 9 – 13	Forma zajęć aktorskich prezentująca rozmaite umiejętności przekazywania tekstu, obycia z językiem scenicznym.
MIEJSKA ORKIESTRA DĘTA	grupowa	bez kategorii wiekowej	Zespół muzyczny instrumentów dętych drewnianych i blaszanych zajmujący się prezentowaniem muzycznych form aranżowanych dla tego typu formacji dętych. Orkiestra uświetnia swoimi popisami uroczystości patriotyczne, sakralne oraz imprezy okolicznościowe organizowane przez WOK i inne placówki powiatu węgrowskiego.
ZESPÓŁ LUDOWY „WĘGROWIANIE”	grupowa	bez kategorii wiekowych	Powstały w 1997 roku zespół ludowy promujący ludowe tradycje regionu w postaci dokonań wokalnych, ludowych, folkowych pieśni, songów, frywolnych utworów, pastorałek, kolęd. W ramach działalności zespołu odbywają się inscenizacje obchodów kolędniczych, zapustnych oraz widowiska obrzędowe.
DZIECIĘCY ZESPÓŁ LUDOWY	grupowa	dzieci	Forma zespołu zajmującego się nauką tańca ludowego, regionalnego, często związanego z lokalnym regionem.

KLUB SENIORA „MAŁA PRZYSTAŃ”	grupowa	seniorzy	Istnieje od ponad 20 lat. Zrzesza ponad stu członków. Życie klubowe toczy się wokół spotkań towarzyskich w formie zabaw i wyjazdów integracyjnych.
WĘGROWSKI UNIwersYTET TRZECIEGO WIEKU	grupowa	seniorzy	Funkcjonuje od 2005 r. jako forma rozwoju, edukacji i integracji mieszkańców miasta i okolic. Program obejmuje: edukację, turystykę, wspólne spędzanie czasu, wykłady i spotkania z ludźmi ze świata kultury, muzyki, literatury, psychologii, medycyny.

Źródło: <http://wok.wegrow.com.pl/sekcje/>. Opracowanie własne.

2.7. Kultura fizyczna, sport i rekreacja

Kultura fizyczna i rekreacja mają istotne znaczenie dla polityki społecznej. Działalność w tym zakresie prowadzą w Węgrowie kluby i stowarzyszenia skupiające działaczy, trenerów, uczniów, nauczycieli i rodziców. Na terenie miasta funkcjonuje wiele obiektów sportowo – rekreacyjnych:

- stadion miejski;
- dwa kompleksy boisk „ORLIK”, w tym jeden przy Gimnazjum im. Jana Dobrogosta Krasińskiego;
- zespół boisk przy Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II;
- sale gimnastyczne;
- Zalew Węgrowski i Starorzecze.

Środki finansowe przeznaczane każdego roku z budżetu miasta na działalność sportową zaspokajają potrzeby mieszkańców w tym obszarze. Główne formy pomocy finansowej obejmują:

- nieodpłatne udostępnienie bazy sportowej klubom i szkołom;
- finansowanie działalności merytorycznej klubów;
- zakup sprzętu sportowego;
- współfinansowanie imprez sportowych odbywających się w mieście;
- dofinansowywanie wyjazdów na turnieje i zawody sportowe;
- finansowanie obozów sportowych;
- honorowanie najlepszych sportowców i trenerów poprzez organizowanie Gali Sportu.

Bogata jest również oferta dla osób uprawiających sport rekreacyjnie:

- Węgrowskie tereny rekreacyjne sprzyjają wypoczynkowi na świeżym powietrzu;
- Węgrowski Zalew przygotowany jest specjalnie do celów turystyki i rekreacji oraz aktywnego wypoczynku (amatorzy aktywnego wypoczynku mają do dyspozycji: place zabaw, boisko, ścieżki rowerowe kajaki oraz inne sprzęty wodne).

Na terenie Węgrowa działają stowarzyszenia i kluby sportowe, promujące aktywny sposób spędzania czasu i zdrowy styl życia:

- Stowarzyszenie Powiatowo Miejski Klub Sportowy "Nike"
ul. Stefana Żeromskiego 21, 07-100 Węgrów
- Stowarzyszenie Piłki Siatkowej „Olimpia” Węgrów
ul. Tadeusza Kościuszki 16, 07-100 Węgrów
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Sprint” Węgrów
ul. Adama Mickiewicza 4A, 07-100 Węgrów
- Węgrowski Klub Sportowy „SFINKS”
ul. Stefana Żeromskiego 21, 07-100 Węgrów
- Miejski Klub Sportowy „Czarni” Węgrów
ul. Powstańców 1, 07-100 Węgrów
- Stowarzyszenie Rozwoju Sportu Dzieci i Młodzieży
ul. Łamana 2D, 07-100 Węgrów
- Parafialny Uczniowski Klub Sportowy „Fides”
Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Węgrowie
ul. Strażacka 5, 07-100 Węgrów
- Stowarzyszenie Taneczno-Gimnastyczne „Max Dance” w Węgrowie
ul. Wangrata 1/15, 07-100 Węgrów
- Klub Sportowy Aktywni Węgrów
ul. Rzemieślnicza 1, 07-100 Węgrów
- Stowarzyszenie Promocji Sportu i Rekreacji
ul. Gdańska 106/6, 07-100 Węgrów
- Węgrowskie Stowarzyszenie Tenisowe
ul. Gajowa 5, 07-100 Węgrów
- Związek Strzelecki w Węgrowie im. Bohaterów Powstańczej Bitwy pod Węgrowem
1863 roku
ul. S. Żeromskiego 4A, 07-100 Węgrów
- Powiatowy Szkolny Związek Sportowy

ul. Przemysłowa 5, 07-100 Węgrów

- Węgrowski Klub Motorowy
ul. Szamoty 54b, 07-100 Węgrów
- Żyj z całych sił
ul. Piłsudskiego 23, 07-100 Węgrów
- Uczniowski Klub Sportowy „1”
ul. Powstańców 1, 07-100 Węgrów
- Uczniowski Klub Sportowy „Niedźwiadek” w Węgrowie
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II,
ul. Tadeusza Kościuszki 16, 07-100 Węgrów
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Sprint” Węgrów
ul. A. Mickiewicza 4a, 07-100 Węgrów
- Uczniowski Klub Sportowy „Liwiec”
I Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza
ul. Adama Mickiewicza 3, 07-100 Węgrów
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy "Fidei" Węgrów
ul. 11 Listopada 27/29, 07-100 Węgrów
- Uczniowski Klub Sportowy „Sprawni Razem”
ul. Mickiewicza 23, 07-100 Węgrów
- Uczniowski Integracyjny Klub Sportowy „Amator”
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Węgrowie
ul. Adama Mickiewicza 23, 07-100 Węgrów
- Uczniowski Klub Sportowy „Feniks”
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Węgrowie im. Jana Kochanowskiego
ul. Bohaterów Warszawy 10, 07-100 Węgrów
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Tenis”
ul. Zwycięstwa 24, 07-100 Węgrów
- Uczniowski Klub Sportowy "Hulk"
ul. Słoneczna 45i, 07-100 Węgrów
- Uczniowski Klub Sportowy S.O.S. Węgrów
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kochanowskiego w Węgrowie
ul. Bohaterów Warszawy 10, 07-100 Węgrów.

2.8. Ochrona zdrowia

Na terenie Węgrowa w ramach podstawowej opieki zdrowotnej funkcjonują dwie przychodnie rejonowe i Szpital Powiatowy. W SP ZOZ w okresie 2014-2016 świadczeń z zakresu ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielało mieszkańcom od 35 do 37 lekarzy i 29 pielęgniarek.

Specjalistyczną opiekę medyczną zapewniały mieszkańcom następujące poradnie: alergologiczna, diabetologiczna, endokrynologiczna, kardiologiczna, neurologiczna, reumatologiczna, gruźlicy i chorób płuc, neonatologiczna, ginekologiczno-położnicza, chirurgii ogólnej, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, onkologiczna, urologiczna, okulistyka. Do 30 czerwca 2017 r. funkcjonowała także poradnia protetyki stomatologicznej. Głównymi problemami zdrowotnymi mieszkańców Węgrowa są:

- choroby nowotworowe;
- cukrzyca;
- choroby układu krążenia, w tym nadciśnienie tętnicze.

W celu poprawy świadomości zdrowotnej mieszkańców w SP ZOZ Węgrów realizowano następujące programy profilaktyczne:

- Program Profilaktyki Raka Piersi;
- Program Profilaktyki Raka Szyjki Macicy;
- Program Profilaktyki Gruźlicy;
- Program Profilaktyki Próchnicy (profilaktyka fluorkowa uczniów klas I-VI szkoły podstawowej)⁴.

Według danych GUS w 2013 r. 52,4% zgonów w Węgrowie spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 23,5% zgonów w Węgrowie były nowotwory, a 8,4% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności Węgrowa przypada 7.58 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju⁵.

2.9. Bezpieczeństwo

W 2016 roku w Węgrowie stwierdzono szacunkowo 198 przestępstw (na każdym 1000 mieszkańców odnotowano 15,51 przestępstw), co stanowi wartość znacznie mniejszą od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejszą od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem

---

⁴ Dane pozyskane z SP ZOZ w Węgrowie.

⁵ <http://www.polskawliczbach.pl/Wegrow#dane-demograficzne#ixzz55zm310iQ>

w Węgrowie wynosi 77,70% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa mazowieckiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Węgrowa stwierdzono najwięcej przestępstw o charakterze kryminalnym - 7,94 (wykrywalność 60%) oraz przeciwko mieniu - 5,71 (wykrywalność 46%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,78 (100%), o charakterze gospodarczym - 1,58 (84%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,45 (96%).

Dane dotyczące Bezpieczeństwa mieszkańców na potrzeby niniejszej Strategii zostały udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Węgrowie, w której zatrudnionych jest 84 funkcjonariuszy w pionie prewencji i 37 w pionie kryminalnym oraz 23 pracowników cywilnych. Sytuacja dotycząca bezpieczeństwa publicznego na podstawie danych z Wydziału Prewencji KPP w Węgrowie jest niepokojąca. Statystyki czynów z tytułu wykroczeń i przestępstw obejmują rok 2015 i 2016. W 2016 r. liczba wykroczeń szczególnie uciążliwych wzrosła do 1858 z 1421 w 2015 r.. Spadła liczba wypadków drogowych z 62 (w 2015 r.) do 47 (w 2016 r.), zaś w 14 wypadkach ze skutkiem śmiertelnym w 2015 r. zginęło 15 osób, a w 2016 r. w 13 wypadkach zginęło 14 osób. W tym okresie znacznie wzrosła liczba przekroczeń prędkości (z 3622 do 4358) i wykroczeń wobec pieszych (z 234 do 511).

Dane z pionu kryminalnego wykazały wzrost rozbojów, kradzieży i wymuszeń z 4 (w 2015 r.) do 8 (w 2016 r.), spowodowanie uszczerbku na zdrowiu z 19 (w 2015 r.) do 21 (w 2016 r.). Natomiast w 2016 r., w porównaniu z 2015 r. spadła liczba: bójek i pobic z 8 do 4, kradzieży z włamaniem z 152 do 102, kradzieży cudzej rzeczy z 165 do 142, uszkodzenia rzeczy z 46 do 34. Wykrywalność czynów karalnych wyniosła ogółem 78,2% (przestępstwa ogółem) i 61,1% (przestępstwa kryminalne). Wykrywalność czynów w poszczególnych kategoriach wahała się od 100,0% do 34,5%:

- Bójki i rozboje - 100,0%;
- Uszczerbek na zdrowiu - 95,2%;
- Rozbój, kradzież i wymuszenia - 87,5%;
- Uszkodzenie rzeczy - 52,9%;
- Kradzież z włamaniem - 34,6%;
- Kradzież cudzej rzeczy - 34,5%.

KPP w Węgrowie w 2016 r. w ramach działań profilaktycznych przeprowadziła 158 spotkań z młodzieżą szkolną i 56 spotkań z pedagogami. Wiodącą tematyką spotkań obejmowała:

- Odpowiedzialność prawna nieletnich w świetle Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich;
- Bezpieczeństwo dzieci w domu, na ulicy w czasie drogi do szkoły oraz w kontaktach z obcymi;
- Dopalacze i narkotyki;
- Cyberprzemoc, terroryzm;
- Jesteś Widoczny. Jesteś Bezpieczny;
- Algorytmy postępowania w sprawie ucznia: używającego alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia;
- Mazowiecka Akademia Seniora⁶.

2.10. Organizacje pozarządowe

Działalność trzeciego sektora w Węgrowie obejmuje wiele sfer życia społecznego. Prężnie działają liczne organizacje świeckie i parafialne obejmujące aktywnością dzieci i młodzież szkolną oraz osoby dorosłe, w tym seniorów. Organizacje pozyskują w drodze konkursu środki na działalność z dotacji przeznaczonych na realizację zadań publicznych.

Działalność ta obejmuje:

- wypoczynek zimowy i letni dzieci i młodzieży;
- rozwój sportu, w tym: imprezy piłkarskie, gra w szachy, tenis stołowy, rozwój ruchowy dzieci i młodzieży;
- edukację prawną mieszkańców;
- zajęcia z robotyki;
- promocję dziedzictwa narodowego i kultury;
- promocję walorów krajobrazowych;
- promocję czytelnictwa;
- aktywizację seniorów;
- edukację w obszarze wielokulturowości;
- cykle warsztatów tematycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Samorząd wspiera wszelkie inicjatywy promocji miasta, przydziela dotacje z budżetu umożliwia korzystanie z infrastruktury, udostępniając teren imprez na wolnym powietrzu, boiska i sale przeznaczone na zajęcia grupowe. Organizacje parafialne organizują zajęcia w swoich obiektach.

---

⁶ Dane ze sprawozdań KPP w Węgrowie.

III DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W WĘGROWIE

Centrum Pomocy Społecznej w Węgrowie jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać z wykorzystaniem własnych środków, możliwości i uprawnień. Podstawowym zadaniem Centrum jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin w środowisku lokalnym, umożliwianie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz działanie na rzecz usamodzielniania osób i rodzin, ich stabilizacji i integracji ze środowiskiem. Zadaniem Centrum jest także pomoc w zapobieganiu trudnym sytuacjom życiowym, podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielniania osób i rodzin oraz upowszechniania aktywnej integracji.

Do form działania Centrum należą w szczególności:

1. Pomoc środowiskowa złożona z zespołu działań służących stworzeniu warunków do właściwego funkcjonowania osób i rodzin w miejscu zamieszkania.
2. Pomoc instytucjonalna polegająca na zapewnieniu specjalistycznej opieki osobom całkowicie lub częściowo niezdolnym do samodzielnej egzystencji w miejscu zamieszkania.

Zadania Centrum obejmują w szczególności:

1. diagnostykę indywidualną i środowiskową dla celów pomocy społecznej, polegającą na rozpoznawaniu i analizowaniu potrzeb oraz sytuacji życiowej oraz materialnej jednostek i ich rodzin, jak też wszelkich uwarunkowań środowiskowych;
2. sporządzanie planów rozwoju wszelkich form świadczeń i usług z zakresu pomocy społecznej oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
3. bezpośrednie udzielanie świadczeń w formie pieniężnej, rzeczowej i usługowej, w tym świadczenie usług opiekuńczych w domu klienta;
4. pośrednie udzielanie świadczeń poprzez zlecenie ich do wykonania innym instytucjom, organizacjom społecznym bądź osobom fizycznym w ramach środków z budżetu oraz nadzorowanie sposobu i jakości wykonywania tych świadczeń;
5. współdziałanie w podejmowaniu wspólnych inicjatyw i zadań z zakresu pomocy społecznej;
6. aktywizację środowiska lokalnego na rzecz pomocy społecznej;
7. wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Przedmiotem działania Centrum jest realizacja zadań własnych gminy i zadań zleconych.

1. Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

a - opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;

b - sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej;

c - udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;

d - przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;

e - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;

f - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;

g - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych;

h - przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;

i - opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;

j - praca socjalna;

k - organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

l - prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;

m - dożywianie dzieci;

n - sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;

o - kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;

p - pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;

r - sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;

s - utworzenie i utrzymanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;

t- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;

u - opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia.

2. Zadania własne gminy obejmują:

a - przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;

b - przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;

c - prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;

d - podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminnych, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych oraz uczestnictwo w programach unijnych;

e - współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach, poradnictwa zawodowego i o szkoleniach;

f - obsługa organizacyjno-techniczna zespołu interdyscyplinarnego;

g - praca z rodziną.

2. Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

a - organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

b - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;

c - prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

d - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielania schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

e - wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki;

f - przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych w tym zasiłków rodzinnych łącznie z dodatkami oraz zasiłków;

g - opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia za osobę otrzymującą świadczenie pielęgnacyjne;

h - przyznawanie i wypłacanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego;

i - prowadzenie postępowań i wydawanie decyzji w sprawach wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej;

j - zgłaszanie do biura informacji gospodarczej informacji o zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych;

k - diagnozowanie środków finansowych na wypłatę świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Centrum współdziała:

- w celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej z Wojewodą, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, samorządem terytorialnym i jego organami wykonawczymi oraz innymi instytucjami prowadzącymi działalność socjalną a także policją, prokuraturą rejonową, sądami;
- na zasadzie partnerstwa z funkcjonującymi na terenie Miasta organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami i związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Ustawa o pomocy społecznej w art. 7 przewiduje udzielenie pomocy społecznej w szczególności z powodu ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności, problemów wieku geriatrycznego, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej i ekologicznej.

W związku z powyższym diagnoza problemów społecznych w mieście Węgrów oparta zostanie na dokładnej analizie przyczyn przyznawania pomocy społecznej oraz na analizie funkcjonowania rodzin w środowisku lokalnym.

3.1.1. Ubóstwo

Pojęcie ubóstwa w niniejszej strategii pojmowane jest jako zjawisko społeczne, które polega na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny. Ubóstwo odnosi się do osób, rodzin i grup, których środki materialne, kulturowe i socjalne są ograniczone w takim stopniu, że poziom ich życia obniża się poza akceptowane minimum w kraju zamieszkania. Istnieją trzy typy ubóstwa: ekonomiczne, społeczne i polityczne. W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej osoby ubiegające się o udzielenie pomocy muszą spełnić jeden z warunków, jakim jest kryterium dochodowe. Dla osoby samotnie gospodarującej wynosi ono 634.00 zł., dla osoby w rodzinie wynosi 514.00 zł. Ubóstwo jest jednym z czynników wpływającym na zjawisko wykluczenia społecznego. Wykluczenie społeczne jest sytuacją uniemożliwiającą lub w sposób znaczny utrudniającą jednostce lub grupie (zgodnie z obowiązującym prawem) pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych, infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Wykluczenie społeczne to brak lub ograniczenie możliwości uczestniczenia, wypełniania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich.

Wykluczenie dotyczy jednostek i rodzin, które:

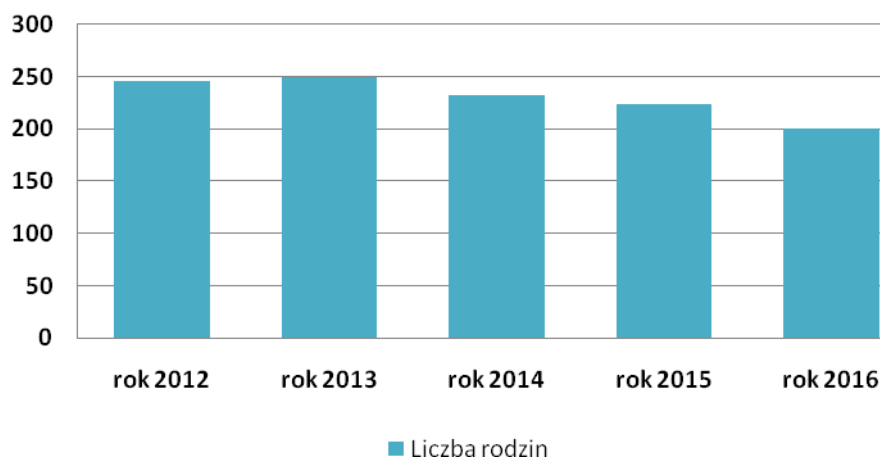
- żyją w niekorzystnych warunkach materialnych (ubóstwo materialne);
- nie posiadają odpowiednich kwalifikacji umożliwiających wejście na rynek pracy;
- nie potrafią się dostosować do zmieniających się warunków społeczno-ekonomicznych;
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych zasobów społecznych na skutek niepełnosprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby lub innych cech indywidualnych;
- są przedmiotem niszczącego działania innych osób: przemocy, szantażu, agresji.

Tabela 10. Liczba rodzin korzystających z pomocy CPS w mieście Węgrów z powodu ubóstwa w latach 2012-2016

Rok	Ubóstwo				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	246	250	232	224	200

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Ubóstwo

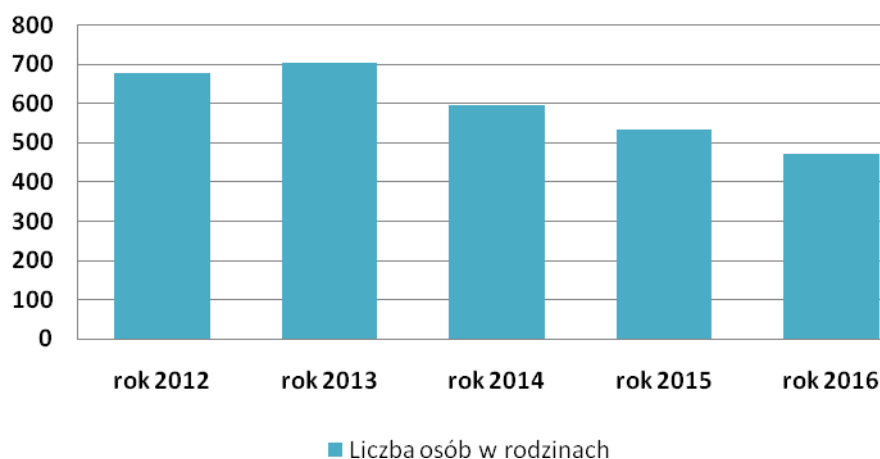

Tabela 11. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu ubóstwa w latach 2012-2016.

Rok	Ubóstwo				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób w rodzinach	680	705	596	535	472

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Ubóstwo

3.1.2. Bezrobocie

Bezrobocie stanowi jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych. Bezrobocie występuje wówczas, gdy liczba osób poszukujących pracy jest większa niż liczba ludzi zdolnych do pracy, chcących pracować i akceptujących istniejący poziom wynagrodzeń. Przyczyną dużego wzrostu bezrobocia stała się recesja ekonomiczna, niedostosowanie

kwalifikacji osób poszukujących pracy do ofert rynku pracy, wprowadzenie nowych technologii oszczędzających pracę ludzką, restrukturyzacja przemysłu.

Skutkami bezrobocia dla większości osób bezrobotnych są: pogorszenie standardu życia, izolacja społeczna, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym. Bezrobocie prowadzi również do wzrostu przestępczości i pogłębiającego się ubóstwa.

W ujęciu ekonomicznym bezrobocie jest stanem na rynku pracy, gdzie przy danym poziomie płac osoby zdolne do pracy i chcące pracować nie mogą znaleźć zatrudnienia. W praktyce pojęciem bezrobocia posługujemy się w odniesieniu do osób niezatrudnionych i nie prowadzących działalności gospodarczej, a jednocześnie znajdujących się w grupie aktywnej zawodowo. Ludność aktywna zawodowo to wszystkie osoby w wieku produkcyjnym, gotowe i zdolne do podjęcia pracy.

Do aktywnych zawodowo nie można zaliczać:

- osób uczących się
- emerytów i rencistów,
- osób niepełnosprawnych,
- niezdolnych do podjęcia zatrudnienia,
- osób aresztowanych i odbywających karę pozbawienia wolności,
- osób, które nie poszukują pracy, mimo iż nie posiadają zatrudnienia⁷.

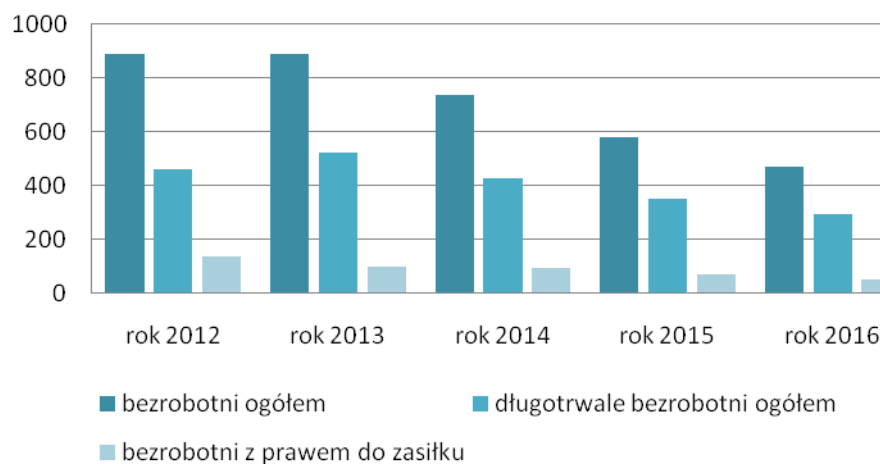
Tabela 12. Bezrobocie w mieście Węgrowie

Rok	2012	2013	2014	2015	2016
bezrobotni ogółem	889	892	738	581	473
długotrwale bezrobotni ogółem	460	524	429	353	297
bezrobotni z prawem do zasiłku	139	101	94	71	53

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

⁷ *ABC przedsiębiorczości*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2009, s. 140.

Bezrobocie

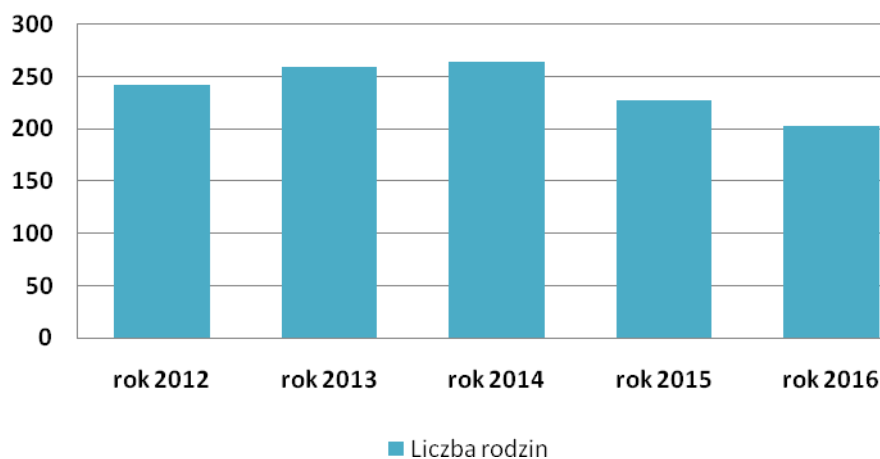

Tabela 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu bezrobocia w latach 2012-2016

Rok	Bezrobocie				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	242	260	264	228	203

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Bezrobocie

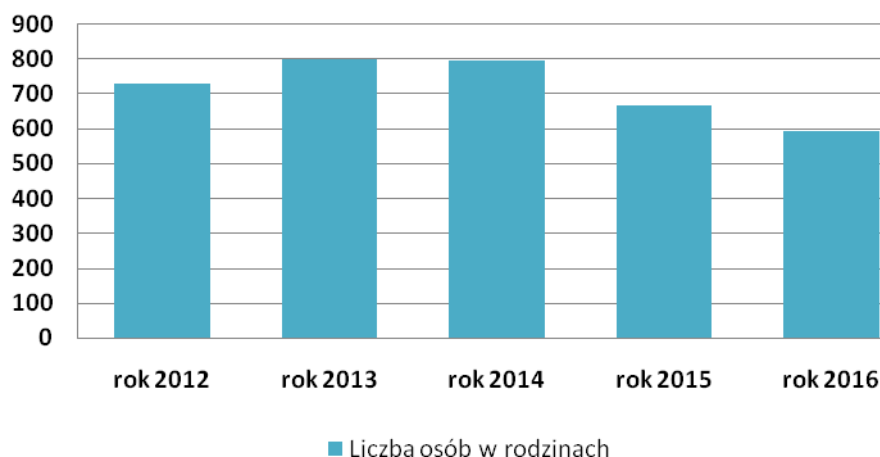

Tabela 14. Liczba osób w rodzinach korzystających z CPS w Węgrowie z powodu bezrobocia w latach 2012-2016

Rok	Bezrobocie				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób w rodzinach	729	800	797	669	595

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Bezrobocie

3.1.3. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność – wg ustawy o pomocy społecznej oznacza niezdolność do pracy w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych albo zaliczenie do grupy inwalidów lub legitymowanie się stopniem niepełnosprawności w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych. Niepełnosprawność to czynnik, który powoduje pogorszenie się kondycji finansowej osób i rodzin. Sytuację tą powodują wydatki na leczenie i rehabilitację. Często osoba niepełnosprawna traci pracę a pozyskana renta jest niska. Również dla rodziny niepełnosprawność stanowi sytuację kryzysową. W związku z tym osoby i rodziny wymagają wsparcia finansowego i emocjonalnego.

Niepełnosprawność to każde ograniczenie bądź niemożność prowadzenia aktywnego życia w sposób lub w zakresie uznawanym za typowy dla człowieka⁸.

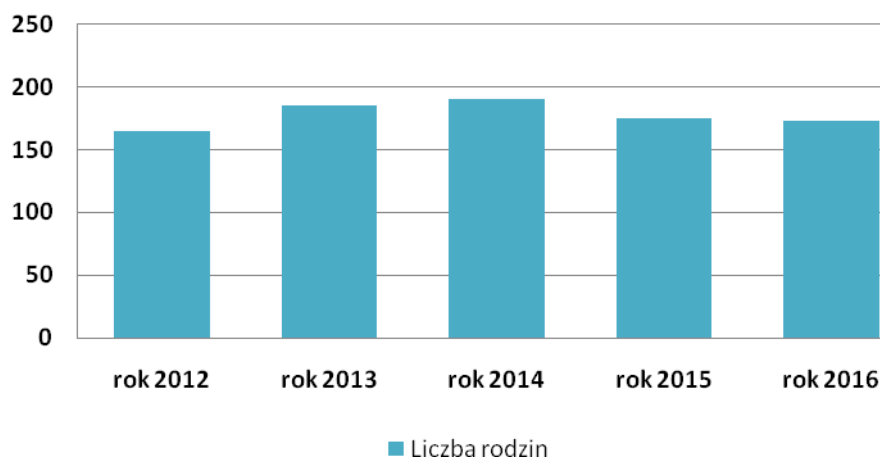
Tabela 15. Liczba rodzin korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2016

Rok	Niepełnosprawność				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	165	185	191	175	173

Zródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

⁸ M. Napierala i in., *Rehabilitacja a aktywność fizyczna – podstawowe zagadnienia*, Wyższa Szkoła Gospodarki, Bydgoszcz 2010, s. 122.

Niepełnosprawność

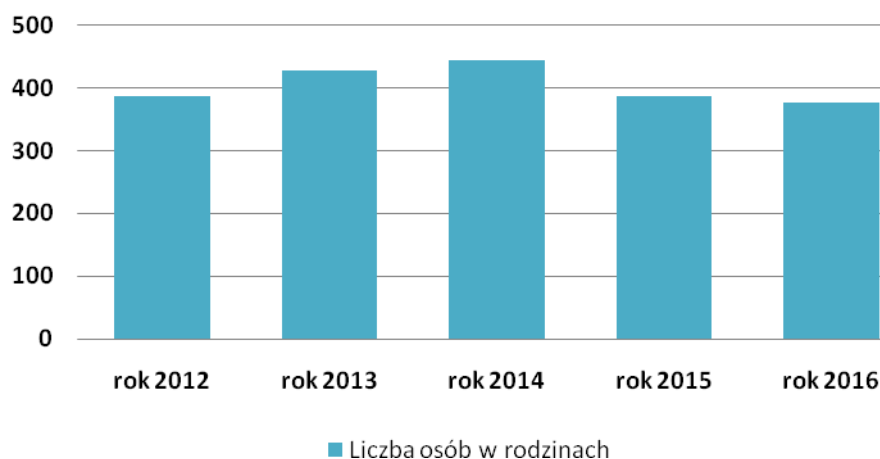

Tabela 16. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu niepełnosprawności w latach 2009-2013

Rok	Niepełnosprawność				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób w rodzinach	387	428	445	387	378

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Niepełnosprawność

3.1.4. Długotrwała lub ciężka choroba

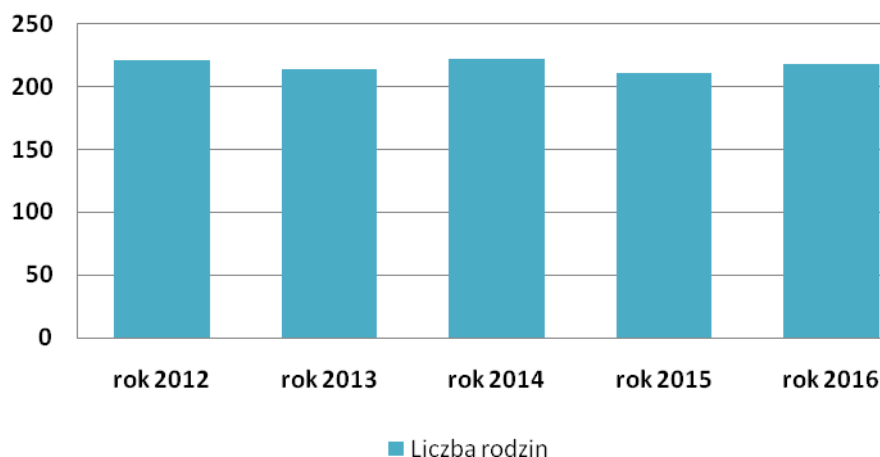
Kolejnym problemem społecznym są choroby nie tylko długotrwałe ale i o przebiegu ciężkim. Osoby oraz rodziny, które dotyka ten problem borykają się z brakiem środków finansowych nie tylko na zakup podstawowych leków, środków opatrunkowych, ale też na dojazd do placówek służby zdrowia, do poradni specjalistycznych.

Długotrwała choroba oznacza utrudnienie, ograniczenie lub uniemożliwienie w pełni sprawnego funkcjonowania w środowisku z uwagi na stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy.

Tabela 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu długotrwałej choroby w latach 2012-2016

Rok	Długotrwała/ciężka choroba				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	221	214	222	211	218

Długotrwała/ciężka choroba

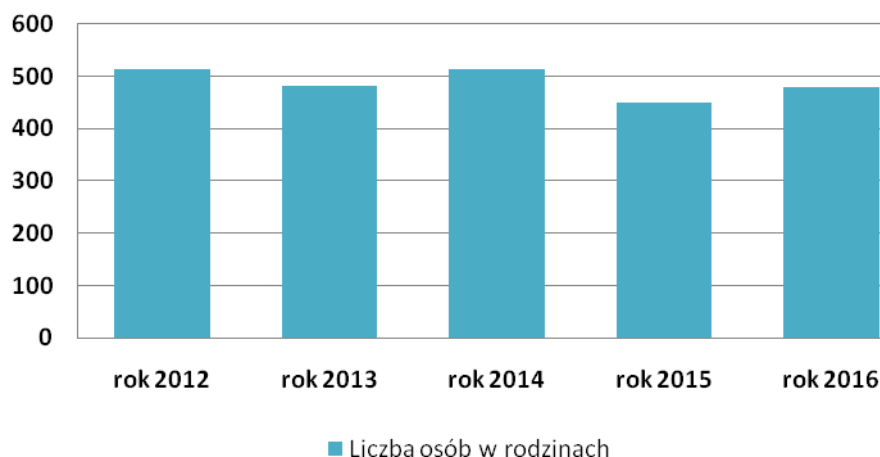
Tabela 18. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu długotrwałej choroby w latach 2012-2016.

Rok	Długotrwała/ciężka choroba				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób w rodzinach	514	481	513	450	480

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Długotrwała/ciężka choroba

3.1.5. Alkoholizm

Uzależnienie od alkoholu, czyli alkoholizm, jest chorobą, która zaczyna się i rozwija często bez świadomości zainteresowanej osoby. Polega na niekontrolowanym picciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci.

Objawy tej choroby to przede wszystkim takie zjawiska jak:

- zmiana tolerancji na alkohol,
- objawy abstynencyjne,
- subiektywne poczucie łaknienia alkoholu,
- koncentracja życia wokół picia,
- utrata kontroli nad piciem,
- zaburzenia pamięci i świadomości,
- nawroty picia po próbach utrzymania okresowej abstynencji.

O uzależnieniu od alkoholu możemy mówić wówczas, gdy co najmniej 3 spośród wymienionych objawów występowały, co najmniej przez 1 miesiąc w ciągu ostatniego roku. Za rodzinę z problemem alkoholowym uważa się rodzinę, w której jedna osoba pije w sposób przynoszący szkodę. Jedna osoba pijąca w sposób destruktywny dostarcza wszystkim członkom rodziny problemów życiowych, uczuciowych, a także finansowych. Sprawia to, że cała rodzina boryka się z szeroko rozumianym problemem alkoholowym. Dzieci stawiane są na drugim miejscu, ponieważ wszystko „kręci się” wokół zachowania alkoholika⁹.

Alkoholizm w rodzinie należy do tych zjawisk, których zasięg i stopień szkodliwości jest bardzo duży. Nadużywanie alkoholu jest w Polsce od dawna poważnym problemem

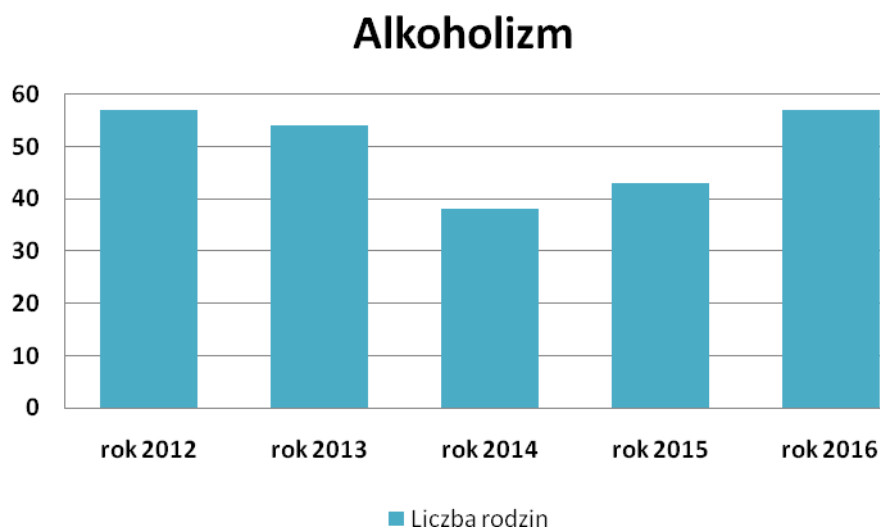
⁹ S. Kozak, *Patologie wśród dzieci i młodzieży*, Difin, Warszawa 2007, s. 173.

społecznym. Zjawisko to powoduje szereg napięć w rodzinie i zwykle pogarsza sytuację ekonomiczną rodziny. Jest często przyczyną dezintegracji i rozpadu rodziny¹⁰.

Tabela 19. Liczba rodzin korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu alkoholizmu w latach 2012-2016

	Alkoholizm				
Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	57	54	38	43	57

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

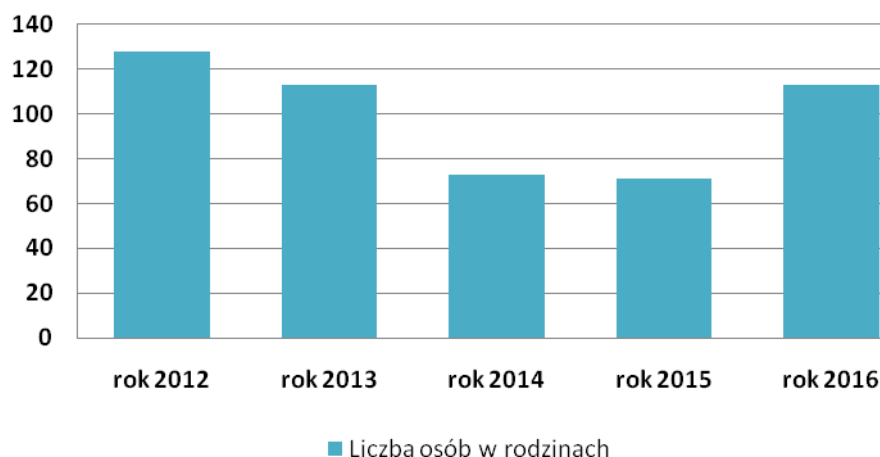
Tabela 20. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu alkoholizmu w latach 2012-2016

	Alkoholizm				
Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób w rodzinach	128	113	73	71	113

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

¹⁰ S. Badora, i inni, *Rodzina i formy jej wspomagania*, Impuls, Kraków 2001, s. 57.

Alkoholizm

Przeprowadzone badania środowiskowe wśród mieszkańców Węgrowa w zakresie diagnozy problemów społecznych w obszarze uzależnień zostaną przedstawione w odrębnym dokumencie.

Rada Miejska Węgrowa przyjmuje w drodze uchwały Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązania Problemów Alkoholowych oraz Narkotykowych, obejmujący zadania wytyczone w Miejskim Programie Profilaktyki.

- I. Doprowadzenie do ograniczenia i zmniejszenia negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży w zakresie używania alkoholu i zapewnienie alternatywnych do alkoholu form spędzania czasu, pomoc dzieciom i młodzieży zagrożonej uzależnieniami (organizacja wypoczynku – czasu pozaszkolnego, pomoc w nauce, organizacja bezpiecznego spędzania czasu);
- II. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom używania alkoholu poprzez dofinansowanie różnorodnych działań zmierzających do aktywnego spędzania czasu przez dzieci i młodzież, np. organizacja wypoczynku letniego i zimowego, organizacja zajęć pozalekcyjnych;
- III. Organizowanie pomocy w zakresie profilaktyki oraz terapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu;
- IV. Dofinansowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i wychowawczej; podejmowanie przez komisję czynności zmierzających do objęcia leczeniem i rehabilitacją osób uzależnionych od alkoholu.

Zadania te w obszarze uzależnień zarówno od alkoholu, jak i od narkotyków obejmują podobne działania. Formy działań profilaktycznych podejmowane przez Miejską Komisję ds.

Profilaktyki, Resocjalizacji oraz Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w tych obszarach zostały wyminione w 2.2.6.

3.1.6. Narkomania

Narkomania zalicza się do typu uzależnień chemicznych. Obecnie na rynku znajduje się szeroka gama środków psychoaktywnych, do których dostęp mają coraz młodsze osoby. Jest to uwarunkowane rozwojem kontaktów za pomocą Internetu, który oprócz przestrzeni porozumiewania się stanowi źródło informacji na temat możliwości pozyskania substancji odurzających o nieznanym składzie chemicznym, co utrudnia ich zidentyfikowanie. Stwarza to coraz większe zagrożenie zdrowia i życia osób używających tych substancji, ponieważ w przypadku zatrucia grożącego utratą życia nie ma możliwości podania antidotum. Jest to tym bardziej niebezpieczne, że coraz częściej dochodzi do trwałych skutków zdrowotnych, prowadzących do uszkodzenia układu nerwowego i coraz liczniejszych przypadków zgonów po przyjęciu substancji nieznanego pochodzenia o niezidentyfikowanym składzie. Ponadto często osoby uzależnione dla wzmocnienia oczekiwanego efektu odurzenia łączą środki psychoaktywne z alkoholem lub przyjmują jednocześnie kilka substancji. Dlatego problem uzależnienia od substancji odurzających stwarza dziś o wiele większe zagrożenie, w porównaniu z okresem, w którym dostępność tradycyjnych środków psychoaktywnych była ograniczona z powodu wysokiego kosztu zakupu, a w przypadku zatrucia identyfikacja składu chemicznego dawała możliwość udzielenia pomocy medycznej, co w wielu przypadkach ratowało życie osoby będącej pod wpływem narkotyku. Skala zjawiska narkomanii nie jest zdiagnozowana w pełnym wymiarze, ponieważ zidentyfikowanie problemu możliwe jest często dopiero w momencie wystąpienia szkód zdrowotnych u osoby uzależnionej lub jej problemów z prawem.

Zjawisko narkomanii ogarnia coraz szersze rzesze ludzi i generuje coraz wyższe koszty związane z leczeniem i profilaktyką w skali globalnej. Osoby uzależnione oprócz ponoszonych szkód zdrowotnych, skupiają całą swoją energię, czas i środki na pozyskiwaniu substancji psychoaktywnej, zaniedbując wszystkie sfery życia zawodowego i osobistego, narażając się na utratę pracy, rodziny i konflikt z prawem. Osoby te tracąc źródła utrzymania trafiają do ośrodków pomocy społecznej jako ubogie, samotne lub bezdomne z powodu eksmisji za długi, bądź przuczone przez rodzinę po odbyciu wyroku pozbawienia wolności. Niektórzy narkomani z powodów utraty zdrowia trafiają jako podopieczni do placówek

opiekuńczo-leczniczych, a koszty ich utrzymania pokrywa budżet Państwa, czyli w efekcie skutki uzależnienia obciążają całe społeczeństwo¹¹.

Jednostki samorządu terytorialnego podejmują różne działania profilaktyczne w ramach realizacji gminnego programu przeciwdziałania narkomanii, adresowane do rodziców, nauczycieli, dzieci i młodzieży. Są to:

- programy profilaktyki narkomanii;
- zajęcia pozaszkolne dla dzieci i młodzieży;
- działalność profilaktyczno-wychowawcza świetlic socjoterapeutycznych i ognisk wychowawczych;
- programy profilaktyki selektywnej w miejscach o zwiększonym narażeniu na kontakt z narkotykami (kluby, dyskoteki, imprezy masowe);
- pomoc psychologiczna i prawna dla rodziców;
- programy skierowane do dzieci i młodzieży z grup ryzyka (ze środowisk zmarginalizowanych, zagrożonych demoralizacją, wykluczeniem społecznym oraz dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi);
- upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii;
- prowadzenie kampanii edukacyjnych;
- współpraca z mediami;
- szkolenia w zakresie profilaktyki narkomanii adresowane do pracowników pomocy społecznej, policji, straży miejskiej;
- finansowanie programów pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej w placówkach leczenia uzależnień;
- upowszechnianie informacji na temat placówek i programów dla osób uzależnionych;
- programy kierowane do specyficznych grup odbiorców (kobiet, matek z dziećmi, ofiar i sprawców przemocy);
- obozy i turnusy rehabilitacyjne;
- udzielanie świadczeń pomocy społecznej;

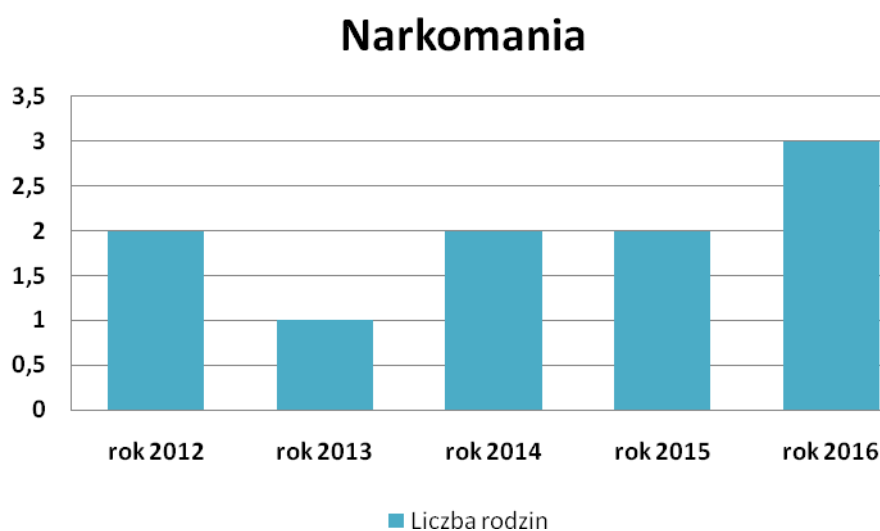
¹¹ P.rufer (red.), *Na krawędzi. Reperkusje zachowań ryzykownych w relacji do ciała*, Gorzów Wielkopolski 2016, s.160-161.

- szkolenia w zakresie problematyki narkomanii podnoszące kwalifikacje innych grup zawodowych mających styczność z osobami uzależnionymi od narkotyków;
- badania ankietowe;
- konferencje i szkolenia dotyczące monitoringu.

Tabela 21. Liczba rodzin korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu narkomanii w latach 2012-2016

	Narkomania				
Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	2	1	2	2	3

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

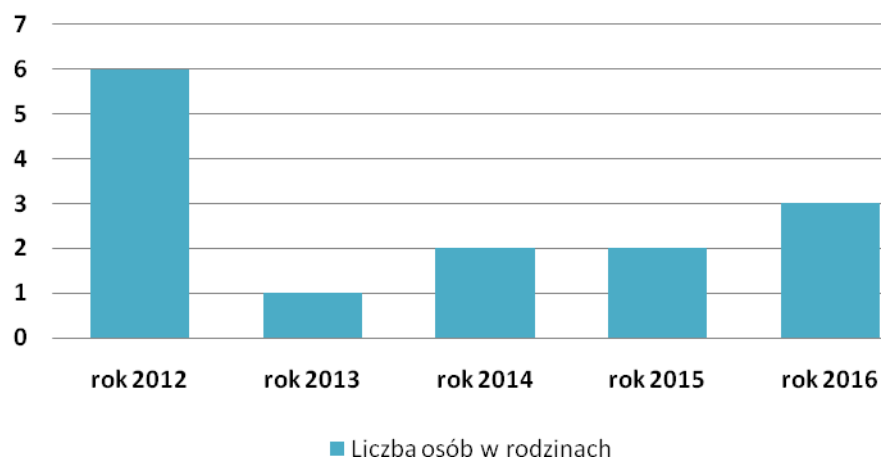

Tabela 22. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu narkomanii w latach 2012-2016

	Narkomania				
Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób w rodzinach	6	1	2	2	3

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Narkomania

3.1.7. Przemoc w rodzinie

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. przemocą w rodzinie jest jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, wolność i nietykalność cielesną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące cierpienie i krzywdy moralne¹².

Przemoc w rodzinie przybiera różne formy. Nie jest to tylko przemoc fizyczna, jako najbardziej widoczna forma złego traktowania. Zalicza się tu różnorodne zachowania sprawcy – od szturchania, popychania, ciągnięcia za włosy, uszy, aż do zachowań, które powodują ostre urazy fizyczne, wymagające opieki medycznej czy nawet hospitalizacji¹³. Drugą formą przemocy jest przemoc psychiczna, do której zaliczamy m.in.: poniżanie, upokarzanie, odrzucenie, pozbawienie ofiary osobistej mocy. Obejmuje również przymus, groźby, zastraszenie czy emocjonalne wykorzystanie. Znęcanie psychiczne jest nieuchwytną formą złego traktowania. W przeciwieństwie do przemocy fizycznej nie pozostawia widocznych śladów, jest więc trudna do udowodnienia. Przemoc psychiczna niszczy poczucie własnej wartości i godności osoby nią dotkniętej. Jak twierdzą same ofiary, jest ona bardziej niszcząca niż fizyczne znęcanie się¹⁴. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku

¹² A. Witkowska-Paleń, *Diagnoza zjawiska przemocy domowej w gminie Stalowa Wola*, Stalowa Wola 2011, s. 9.

¹³ J. Cichła, *kilka słów o sytuacji dziecka w rodzinach z problemem alkoholowym*, „Praca socjalna” 2008, nr 2, s. 92.

¹⁴ M. Ryś, *Rodzinne uwarunkowania psychospołeczne funkcjonowania dorosłych dzieci alkoholików*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 66-67.

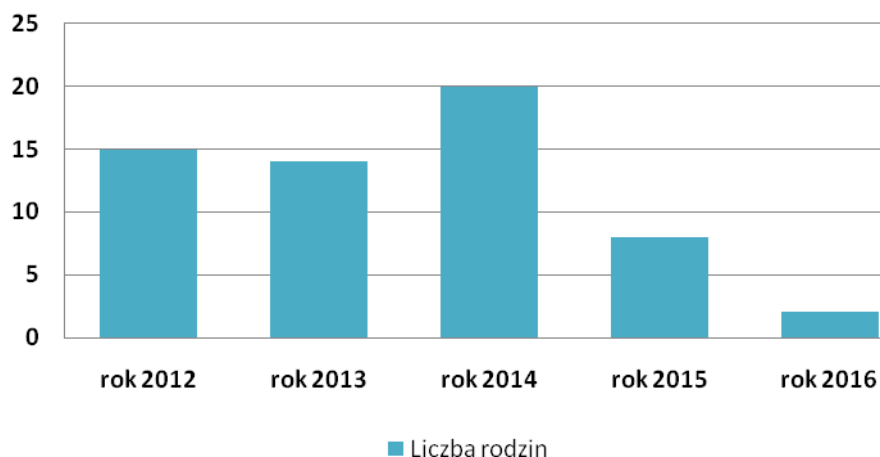
przemocy w rodzinie. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a także może być konsekwencją dysfunkcji o innym podłożu. Pomocy społecznej udziela się także w przypadku: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, alkoholizmu, narkomanii, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wszystkie te sytuacje mogą sprzyjać występowaniu przemocy wobec bliskich bądź z niej wynikać. Bezpośrednią pomoc osobom i rodzinom dotkniętym przemocą świadczą pracownicy socjalni.

Tabela 23. Liczba rodzin korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu przemocy w rodzinie w latach 2012-2016

	Przemoc w rodzinie				
Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	15	14	20	8	2

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Przemoc w rodzinie

Spośród rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy tylko część korzysta z pomocy CPS.

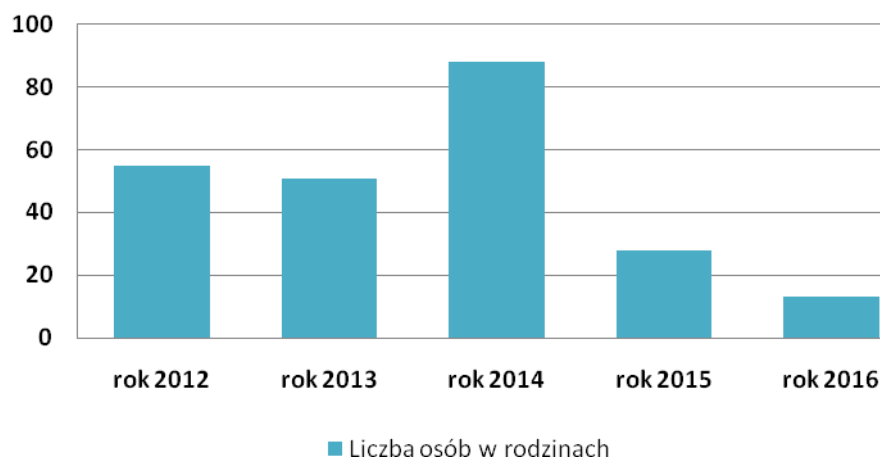
Tabela 24. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu przemocy w rodzinie w latach 2012-2016

	Przemoc w rodzinie				
Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób w rodzinach	55	51	88	28	13

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Przemoc w rodzinie

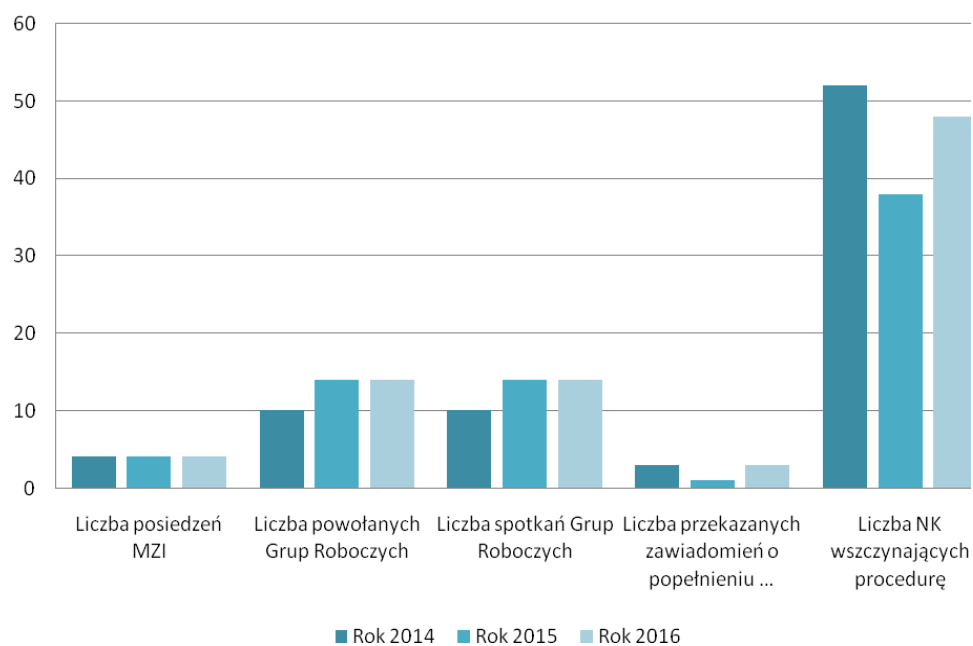
Skalę zdiagnozowanych przypadków przemocy w rodzinach zamieszkałych w Węgrowie ukazują dane ze sprawozdań z realizacji procedury „Niebieska Karta”. Dane dotyczące prowadzenia procedury „Niebieskie karty” przekazane zostały przez Centrum Pomocy Społecznej w Węgrowie.

Tabela 25. Realizacja Procedury „Niebieskie Karty” w latach 2014-2016.

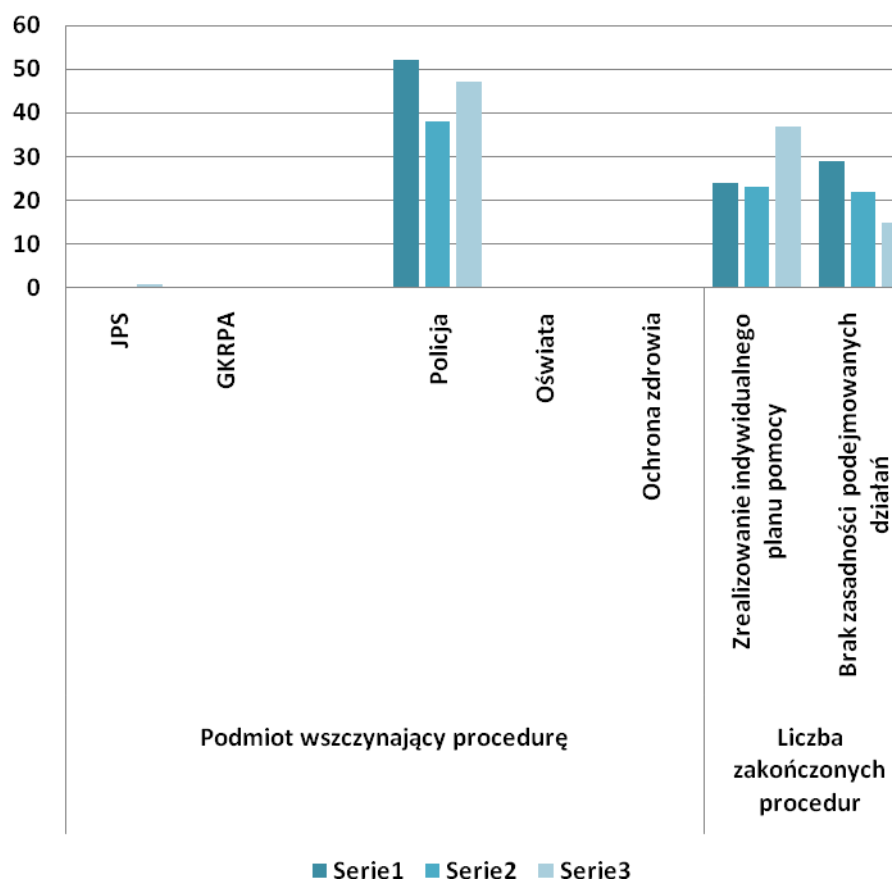
Procedura „NK”		Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Liczba posiedzeń MZI		4	4	4
Liczba powołanych Grup Roboczych		10	14	14
Liczba spotkań Grup Roboczych		10	14	14
Liczba przekazanych zawiadomień o popełnieniu przestępstwa do organów ścigania (art. 207 K.k.)		3	1	3
Liczba NK wszczynających procedurę		52	38	48
Podmiot wszczynający procedurę	JPS	x	x	1
	GKRPA	x	x	x
	Policja	52	38	47
	Oświata	x	x	x
	Ochrona zdrowia	x	x	x
Liczba zakończonych procedur	Zrealizowanie indywidualnego planu pomocy	24	23	37
	Brak zasadności podejmowanych działań	29	22	15

Źródło: Dane CPS w Węgrowie. Opracowanie własne.

Niebieska karta

Realizacja Procedury „Niebieska Karta” w Węgrowie

Wykaz podmiotów wszczynających procedurę „Niebieska Karta”.

Charakterystykę osób dotkniętych przemocą, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w latach 2014-2016 przedstawiono w tabeli 24.

Tabela 26. Charakterystyka osób dotkniętych przemocą.

Charakterystyka osób uwikłanych w przemoc		Rok 2014		Rok 2015		Rok 2016	
Osoby doświadczające przemocy	Wiek	K	M	K	M	K	M
	do 18 r.ż.	1	2	x	x	x	x
	18-67 r.ż.	44	1	30	8	36	6
	67+	4	1	x	x	6	x
	Ogółem	49	4	30	8	42	6
Osoby stosujące przemoc	do 18 r.ż.	x	x	x	x	x	x
	18-67 r.ż.	1	52	1	37	x	45
	67+	x	x	x	x	x	2
	Ogółem	1	52	1	37	x	47

Zródło: Dane CPS w Węgrowie. Opracowanie własne.

Jak wykazano w zestawieniu, liczba założonych procedur NK spadła w 2015 r., jednak w 2016 r. nastąpił wzrost przypadków przemocy, w których prowadzono procedurę.

3.1.8. Potrzeba ochrony macierzyństwa

Organy administracji rządowej i samorządowej obowiązane są do zapewnienia kobietom w ciąży szczególnej opieki medycznej, socjalnej i prawnej, w tym także pomocy materialnej i opieki nad kobietami znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej.

Ochrona macierzyństwa poza pomocą finansową dla matek ma zapewnić możliwość przyjścia na świat każdemu poczętemu dziecku. W pierwszych latach po porodzie przysługuje matkom szczególna ochrona i pomoc, umożliwiająca sprawowanie opieki nad dzieckiem i zapewnienie mu prawidłowego rozwoju.

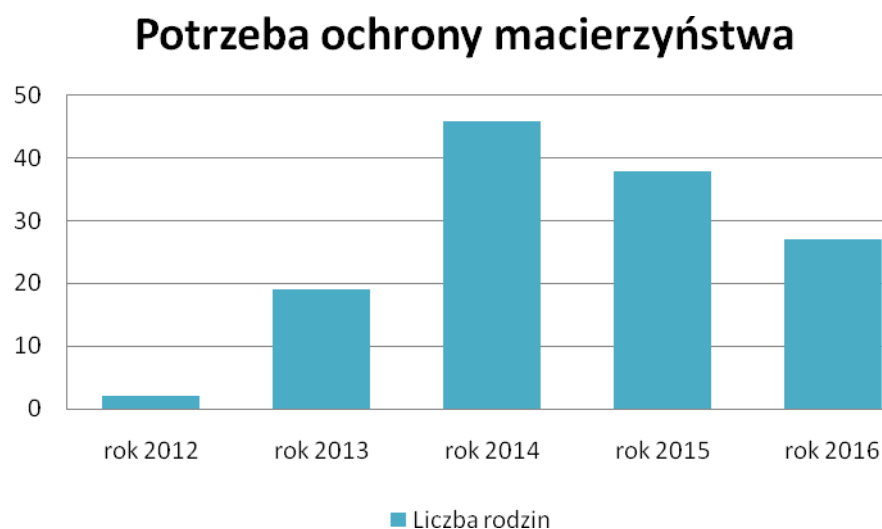
Zakłada się, że osobom nieprzystosowanym do macierzyństwa pomaga się przysposobić do roli matki, o ile to tylko możliwe, aby dziecko mogło wychowywać się w rodzinie naturalnej. Adopcję a w szczególności pieczę zastępczą stosuje się

w ostateczności, gdy nie ma możliwości zapewnienia dziecku opieki i prawidłowego rozwoju w rodzinie biologicznej.

Tabela 27. Liczba rodzin korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2012-2016

Rok	Potrzeba ochrony macierzyństwa				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	2	19	46	38	27

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

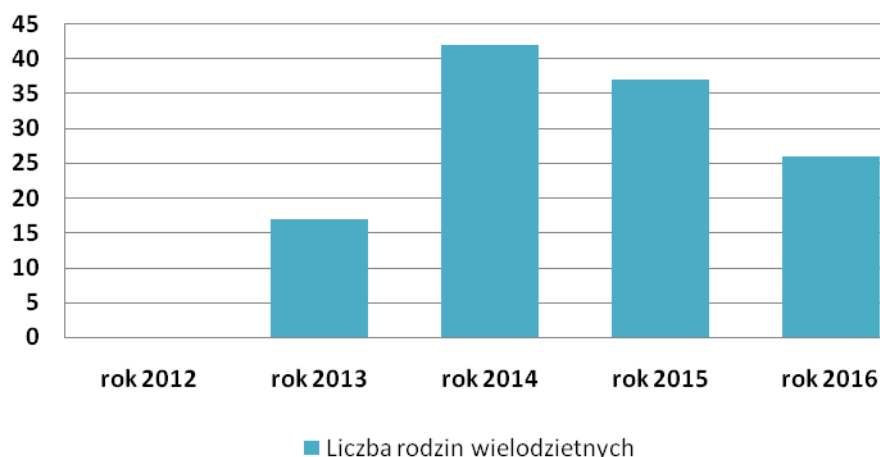

Tabela 28. Liczba rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2012-2016

Rok	Potrzeba ochrony macierzyństwa				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin wielodzietnych	0	17	42	37	26

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Potrzeba ochrony macierzyństwa

Według przedstawionych danych spadła liczba rodzin korzystających z pomocy CPS w zakresie potrzeby ochrony macierzyństwa, w tym także liczba rodzin wielodzietnych 2015 i 2016 r. Można uznać, że na tę sytuację miało wpływ wprowadzenie Programu Rodzina 500+, zwłaszcza w przypadku rodzin z jednym dzieckiem, które były uprawnione do korzystania z tego świadczenia.

Tabela 29. Liczba rodzin objętych świadczeniem wychowawczym z Programu Rodzina 500+

Okres świadczeniowy	od 01.04.2016 do 30.09.2017	od 01.10.2017 do 30.09.2018
Liczba rodzin ogółem	1088	949
Liczba rodzin z jednym dzieckiem	359	268
Liczba dzieci	1541	1407

Źródło: Dane z Urzędu Miasta. Opracowanie własne

Brak placówki opiekuńczej dla małych dzieci stanowi poważny problem dla kobiet zamierzających powrócić do pracy po urlopie macierzyńskim. Problem ten zostanie rozwiązany dzięki dofinansowaniu z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach programu “Maluch+” edycja 2018 oraz przeznaczeniu środków z budżetu miasta Węgrowa na budowę żłobka. W pierwszym kwartale 2019 r. ma powstać placówka zapewniająca 30 miejsc opieki nad najmłodszymi dziećmi, której siedzibą będzie budynek po byłej szkole podstawowej przy ul. Karola Szamoty 33. Prace nad dostosowaniem budynku na potrzeby żłobka będą trwały do końca 2018 r.

3.1.9. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, jako dysfunkcja, może być podstawą do udzielenia rodzinie pomocy. W teorii pracy socjalnej brak jest definicji tego problemu. Jednak z praktyki pracy socjalnej wynika, że do tej kategorii możemy zaliczyć rodziny które:

- nie potrafią zaspokoić podstawowych potrzeb dzieci;
- nie potrafią skutecznie oddziaływać wychowawczo na swoje dzieci;
- nie posiadają podstawowych umiejętności życiowych (przygotowania posiłku, utrzymania mieszkania w czystości);
- nie potrafią gospodarować posiadanymi zasobami i środkami;
- nie potrafią załatwić swoich spraw ze względu na wiek, wykształcenie i sytuację rodzinną.

Bezradność może być wynikiem splotu wielu problemów takich jak: niewłaściwe przekazywanie tradycji kulturowych i rodzinnych, ubożenie rodzin, bezrobocie.

Zgodnie z Konstytucją RP, udzielając pomocy należy uwzględnić przede wszystkim podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawa dziecka do:

- 1) *wychowania w rodzinie, a w przypadku wychowywania dziecka poza rodziną do zapewnienia mu w miarę możliwości zgodnie z jego potrzebami opieki i wychowania w rodzinnych formach opieki zastępczej;*
- 2) *zapewnienia stabilnego środowiska wychowawczego;*
- 3) *utrzymywania osobistych kontaktów z rodziną;*
- 4) *powrotu do rodziny naturalnej;*
- 5) *traktowania w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej;*
- 6) *ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka;*
- 7) *praktyk religijnych zgodnych z wolą rodziców i potrzebami dziecka;*
- 8) *kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i indywidualności oraz zabawy i wypoczynku;*
- 9) *pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia w przypadku wychowania poza rodziną naturalną;*
- 10) *dostępu do informacji;*
- 11) *wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą;*

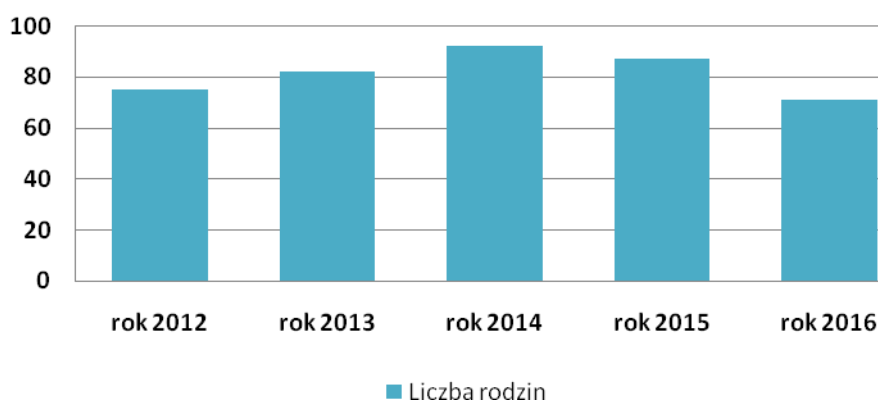
12)ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem.

Tabela 30. Liczba rodzin korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2012-2016

Rok	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wych.				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	75	82	92	87	71

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

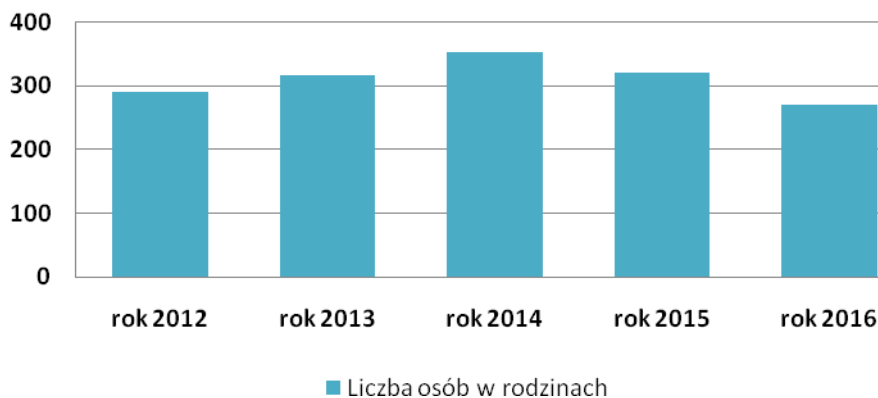

Tabela 31. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2012-2016

Rok	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wych.				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób w rodzinach	289	315	351	320	269

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Tabela 32. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Rok	2012	2013	2014	2015	2016
liczba rodzin objętych pracą asystenta	14	15	10	12	14
Liczba rodzin wspierających	0	0	0	0	0
Liczba asystentów rodziny	1	1	1	1	1

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

W zakresie pomocy socjalnej przyznawanej rodzinom, którym przydzielono asystenta z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, brakuje rodzin wspierających. Brak takich rodzin utrudnia zrealizowanie planu skutecznej pomocy, która wpłynęłaby korzystnie na sytuację dzieci w rodzinach biologicznych i pozostałych rodzinach, którym przyznano prawo do opieki nad dziećmi (adopcyjnych i zastępczych).

3.1.10. Bezdomność

Bezdomność to w ujęciu socjologicznym problem społeczny (zjawisko społeczne) charakteryzujące się brakiem miejsca stałego zamieszkania - brakiem domu.

Zgodnie z definicją osoby bezdomnej w ustawie o pomocy społecznej, za osobę bezdomną uważa się „osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych i nigdzie nie zameldowaną na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych”.

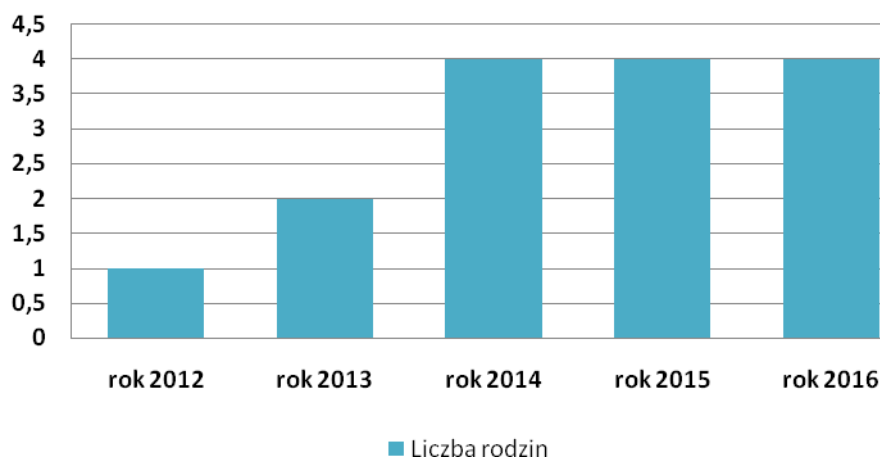
Tabela 33. Liczba rodzin korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu bezdomności latach 2012-2016

Rok	Bezdomność				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	1	2	4	4	4

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Bezdomność

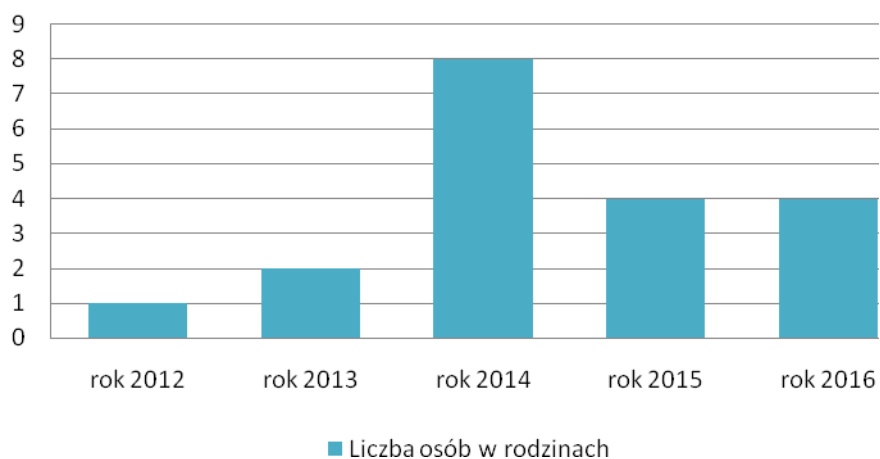

Tabela 34. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu bezdomności w latach 2012-2016

Rok	Bezdomność				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób w rodzinach	1	2	8	4	4

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Bezdomność

3.1.11. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego

Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego są związane z sytuacją osoby ubiegającej się o świadczenie i stanowią uzupełnienie pomocy postpenitencjarnej. Trudności te są podstawą przyznania świadczenia z pomocy społecznej do

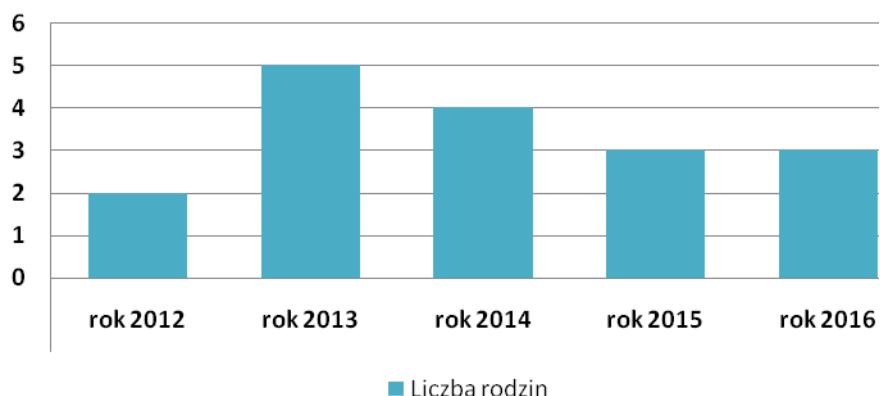
momentu zarejestrowania się beneficjenta w powiatowym urzędzie pracy jako osoba poszukująca zatrudnienia, gdyż wówczas występuje już przesłanka bezrobocia¹⁵.

Tabela 35. Liczba rodzin korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego w latach 2012-2016

Rok	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	2	5	4	3	3

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego

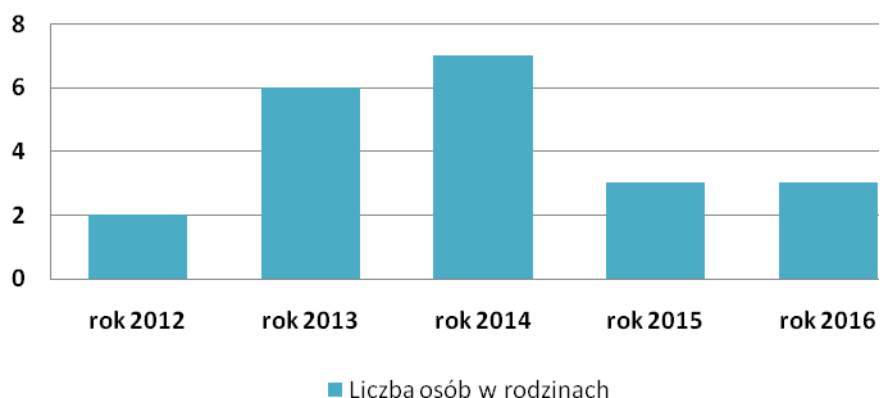
Tabela 36. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego w latach 2012-2016

Rok	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób w rodzinach	2	6	7	3	3

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

¹⁵ S. Nitecki, *Prawo do pomocy społecznej w polskim systemie prawnym*, Oficyna, Warszawa 2008, s. 173.

Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego

3.1.12. Zdarzenia losowe

Komentarz do ustawy o pomocy społecznej określa klęskę żywiołową jako katastrofę naturalną, której skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem.

Katastrofa naturalna to z kolei zdarzenie związane z działaniem sił natury, w szczególności wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, długotrwałe występowanie ekstremalnych temperatur, osuwiska ziemi, pożary, susze, powodzie, zjawiska lodowe na rzekach i morzu oraz jeziorach i zbiornikach wodnych, masowe występowanie szkodników, chorób roślin lub zwierząt albo chorób zakaźnych ludzi, albo też działanie innego żywiołu. Pojęcie „klęski ekologicznej” można więc utożsamiać z pojęciem katastrofy naturalnej.

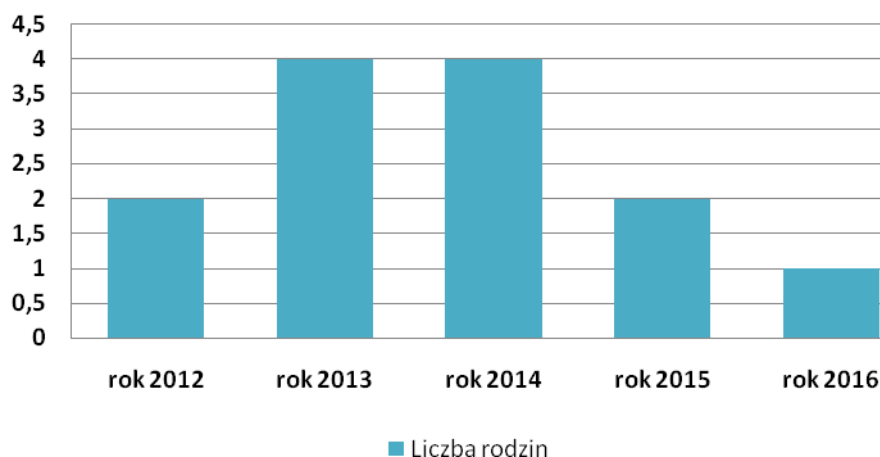
Wydaje się jednak, że zarówno klęska żywiołowa czy ekologiczna jak i sytuacja powodująca kryzys może być definiowana również jako zdarzenie losowe. Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa są podstawą do przyznania takich form pomocy, które w danej sytuacji dadzą najlepszy efekt, np. schronienie, pomoc psychologiczna, zasiłek na określony cel.

Tabela 37. Liczba rodzin korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu zdarzeń losowych w latach 2012-2016

Rok	Zdarzenia losowe				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	2	4	4	2	1

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Zdarzenia losowe

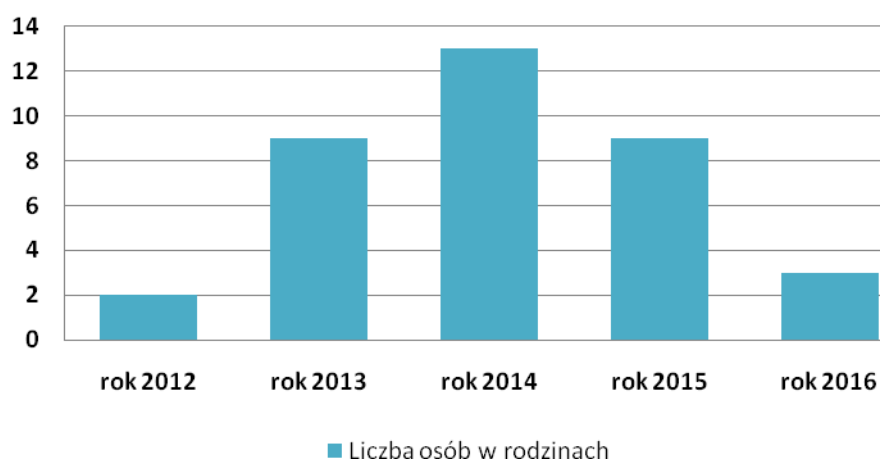

Tabela 38. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy CPS w Węgrowie z powodu zdarzeń losowych w latach 2012-2016

Rok	Zdarzenia losowe				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób w rodzinach	2	9	13	9	3

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej. Opracowanie własne.

Zdarzenia losowe

3.2. ANALIZA SWOT PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE I GMINIE WĘGRÓW

Na podstawie dostępnych danych o stanie gminy Węgrów dokonano analizy SWOT - mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń w środowisku społecznym. Analiza SWOT polega na określaniu czynników wpływających na rozwój działalności w podziale na czynniki: zewnętrzne i wewnętrzne. Jest to metoda analizy sytuacji społeczności lokalnej. Technika oceniająca zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki, mogące mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego, stanowi użyteczną pomoc prowadzącą do dokonania analizy zasobów i otoczenia gminy oraz określenia priorytetów. Tego typu analiza znacznie

ułatwia identyfikację atutów i możliwości, które szczególnie należy wykorzystać oraz słabych stron i zagrożeń wymagających przewyciężenia. Obszary, w których społeczność wykazuje siłę można najłatwiej i najproduktywniej wykorzystać poprzez jasne określenie atutów. Należy również ustalić źródła słabości i zagrożeń. Niektóre słabości mogą być kontrolowane i z łatwością skorygowane, inne mogą znajdować się poza zasięgiem kontroli społeczności. W ramach planu działania należy określić i rozważyć te zagrożenia.

W rezultacie takiego podziału mamy do czynienia z czterema kategoriami czynników:

1. **Szanse** to uwarunkowania, które przy umiejętnym wykorzystaniu mogą wpłynąć pozytywnie na rozwój.
2. **Zagrożenia** to tendencje i zjawiska w otoczeniu, które mogą stanowić bariery lub utrudnienia rozwoju.
3. **Mocne strony** to czynniki wewnętrzne odróżniające pozytywnie badaną działalność od działalności prowadzonej przez inne firmy działające w tym samym sektorze i regionie, które odpowiednio wykorzystane mogą stać się siłami napędowymi rozwoju.
4. **Słabe strony** to czynniki wewnętrzne wpływające na ograniczenia rozwojowe działalności.

Tabela 39. Analiza problemu ubóstwa

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- profesjonalna, dobrze wykształcona kadra CPS; - pozyskiwanie środków z zewnątrz na walkę z ubóstwem; - współpraca z organizacjami pozarządowymi; - wprowadzenie regulacji prawnych ułatwiających organizacjom pozarządowym współpracę z administracją publiczną; - wzrost znaczenia wykształcenia zawodowego jako wartości.	- niski poziom wykształcenia; - niski poziom aktywności i zaradności klientów ośrodka; - zjawisko dziedziczenia ubóstwa; - brak nowych miejsc pracy; - uzależnienie od świadczeń pomocy społecznej; - zbyt mała ilość podmiotów aktywizujących osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- budowanie lokalnych partnerstw obejmujących wszystkie sektory z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu; - inicjowanie działań mających na celu aktywizowanie społeczności lokalnych, - tworzenie spółdzielni socjalnych; - stosowanie aktywizujących metod pracy	- bezradność; - wysoki poziom zagrożenia ubóstwem.

socjalnej; - możliwości związane z uruchamianiem programów finansowych z funduszy Unii Europejskiej; - wzrost liczby osób z wyższym wykształceniem; - zwiększenie ilości miejsc pracy; - zdobywanie nowych doświadczeń w ramach realizacji kursów i szkoleń zawodowych.	

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 40. Analiza problemu bezrobocia

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- udział mieszkańców w projektach unijnych umożliwiających wzrost kompetencji społecznych i zawodowych oraz integrację społeczną; - wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości.	- starzenie się ludności; - niskie kwalifikacje osób bezrobotnych; - niska samoocena; - brak nawyków pracy.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- dostęp do bogatej oferty szkoleniowej jednostek realizujących różne formy aktywizacji zawodowej (kursy kwalifikacyjne, szkolenia w obszarze doskonalenia zawodowego); - wzrost aktywności mieszkańców w podejmowaniu własnej działalności gospodarczej. - wykorzystanie potencjału dziedzictwa historycznego i kulturowego do rozwoju bazy turystycznej i gastronomicznej dla potrzeb turystyki krajowej i zagranicznej, a tym samym pozyskanie miejsc pracy dla mieszkańców w obsłudze ruchu turystycznego	- wysokie koszty pracy ponoszone przez pracodawców; - wysokie koszty ZUS; - emigracja ludzi wykształconych; - zwiększenie przepaści pomiędzy biednymi a bogatymi; - dysfunkcje rodziny; - rozpad rodzin.

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 41. Analiza problemu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze realizowane przez CPS w	- brak specjalistów; - brak nowych form wsparcia w zakresie

Węgrowie	ekonomii społecznej; - istniejące bariery architektoniczne; - niewystarczająca ilość ofert pracy dla osób niepełnosprawnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
- możliwość stworzenia miejsc ekonomii społecznej; - inicjowanie działań w środowisku lokalnym na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych; - upowszechnianie informacji dotyczących problemów osób niepełnosprawnych oraz ich praw; - korzystanie z zewnętrznych źródeł finansowania działań na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych; - budowanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych, - działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku - Węgrowa Karta Seniora - Utworzenie domu dziennego pobytu w ramach programu Senior + oraz środków własnych miasta	- dyskryminacja ludzi niepełnosprawnych; - zamykanie się w kręgu własnego świata; - brak integracji ze społeczeństwem; - zbyt mała oferta wsparcia dla osób niepełnosprawnych pozwalająca na uczestnictwo w życiu społecznym; - wykluczenie społeczne seniorów; - brak całodobowej placówki opiekuńczo-pielęgniarskiej dla osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych.

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 42. Analiza problemu alkoholizmu i narkomanii

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Węgrowie.	- problem obejmuje coraz szersze grupy społeczne.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- zmiana postaw społecznych; - możliwość współpracy ze szkołami, urzędami i organizacjami pozarządowymi; - współpraca z Punktem Konsultacyjnym dla osób uzależnionych, niedostosowanych społecznie i ich rodzin; - podejmowanie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień.	- utrata zatrudnienia; - przemoc w rodzinie; - społeczna akceptacja alkoholu w życiu obywateli; - obniżenie wieku inicjacji alkoholowej. - pojawienie się nowych substancji psychoaktywnych i nowych form uzależnień behawioralnych.

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 43. Analiza problemu przemocy w rodzinie

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY

- realizacja Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie - działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; - funkcjonowanie Grup Roboczych w ramach ww. Zespołu; - wnikliwa diagnoza sytuacji rodziny.	- blokada psychiczna ofiary; - problemy psychiczne; - dysfunkcja rodziny; - możliwość dziedziczenia zachowań agresywnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- wspólne działania członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy w Rodzinie; - wzmoczenie czujności pedagogicznej w szkole i pracownika socjalnego w terenie; - podejmowanie działań informacyjnych dotyczących problematyki przemocy - realizacja programów w zakresie przeciwdziałania przemocy	- utrata zdrowia psychicznego i fizycznego; - nieradzenie sobie w sytuacjach trudnych; - rozpad rodzin; - wykluczenie społeczne; - trudności w uczeniu się; - ukrywanie problemu przemocy domowej

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 44. Analiza problemu potrzeby ochrony macierzyństwa

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- ochrona zatrudnienia w czasie ciąży; - możliwość wyboru długości płatnego urlopu macierzyńskiego	- dodatkowe wydatki ponoszone przez pracodawców w związku z przebywaniem kobiet na zwolnieniu lekarskim i koniecznością zatrudnienia na to stanowisko innego pracownika; - brak żłobków
SZANSE	ZAGROŻENIA
- program "Maluch+" - mobilizacja społeczeństwa do tworzenia żłobków; -Karta Dużej Rodziny -Węgrów Dla Rodziny 3+ -Program Rodzina 500 plus	- ograniczona liczba miejsc w tworzonej żłobku w porównaniu do potrzeb z powodu braku wystarczającej ilości środków finansowych

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 45. Analiza problemu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY

- współpraca pracowników socjalnych z instytucjami wspierającymi rodziny w ich problemach; - wzajemne wsparcie i pomoc członków rodziny; - współpraca ze szkołami, sądami i innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny; - wzmożenie czujności pedagogów szkolnych i pracowników socjalnych; - realizacja programów umożliwiających zatrudnienie asystenta rodziny	- rozluźnienie więzi rodzinnych; - narastający problem uzależnień - brak rodzin wspierających
SZANSE	ZAGROŻENIA
- pozyskiwanie środków umożliwiających wsparcie rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi.	- brak spójności polityki prorodzinnej; - wzrost liczby rodziców niezaradnych życiowo; - upadek autorytetów i wartości moralnych.

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 46. Analiza problemu trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- chęć zmiany dotychczasowego życia.	- brak możliwości zatrudnienia; - brak środków do życia.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- możliwość zbudowania nowego wizerunku społecznego.	- dyskryminacja i wykluczenie społeczne byłych więźniów; - rozpad rodziny; - możliwość uzależnienia od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

Źródło: Opracowanie własne.

3.3. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ

Efektem podejmowanych działań w zakresie objętym Strategią będzie wprowadzenie zmian w kierunku poprawy warunków życia mieszkańców, poprzez:

- prawidłowe wypełnianie funkcji rodziny;
- tworzenie warunków sprzyjających zaspokajaniu potrzeb osób niepełnosprawnych, samotnych i starszych oraz ich integracji społecznej i aktywizacji;

- zwiększenie aktywności mieszkańców w podnoszeniu poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych dostosowanych do potrzeb rynku pracy

Realizacja proponowanych kierunków działań będzie możliwa pod warunkiem partnerstwa we współpracy podmiotów polityki społecznej i środowiska mieszkańców. Niezbędnym warunkiem prognozowanych zmian w zakresie założonych celów strategicznych i kierunków działania będzie aktywizacja i czynne uczestnictwo mieszkańców w rozwiązywaniu występujących problemów.

Dzięki wdrożeniu proponowanych kierunków działań nastąpi:

- poprawa warunków życia mieszkańców;
- umocnienie pozycji rodziny;
- poprawa warunków rozwoju młodego pokolenia mieszkańców;
- zwiększenie bezpieczeństwa socjalnego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym niepełnosprawnych, przewlekle chorych, samotnych i starszych;
- poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy;
- wzrost świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej;
- wzrost kontroli społecznej w obszarze bezpieczeństwa indywidualnego i zbiorowego;
- wzrost aktywności aktorów życia publicznego w zakresie współpracy na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w regionie.

3.4. ZASOBY, KTÓRE MOGĄ BYĆ WYKORZYSTYWANE DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WĘGROWA

Współcześnie system pomocy społecznej zakłada wielopoziomowe i wszechstronne wsparcie osoby/rodziny w przezwyciężaniu trudności życiowych. Konieczne jest zaangażowanie licznych instytucji i organizacji zarówno publicznych jak i pozarządowych oraz prywatnych. Pierwszoplanowym zadaniem powinno więc być budowanie zintegrowanego systemu współpracy instytucjonalnej.

Do zasobów własnych Miasta, które mogą zostać włączone do współpracy zaliczyć można:

- Centrum Pomocy Społecznej w Węgrowie;
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Węgrowie;
- Punkt Konsultacyjny;
- Powiatowy Urząd Pracy;
- Placówki oświatowe;
- Zakłady Opieki Zdrowotnej.

Centrum Pomocy Społecznej współpracuje także z:

- Policją, Prokuraturą, Sądem – przy sporządzaniu wniosków o ubezwłasnowolnienia, ustalanie kuratora nad rodzinami, ustalanie alimentów na rzecz małoletnich dzieci;
- instytucjami organizującymi wypoczynek letni i zimowy dla dzieci i młodzieży;
- przedstawicielami Rady Miasta;
- zakładami pracy;
- Urzędem Skarbowym;
- Domami Pomocy Społecznej;
- organizacjami pozarządowymi;
- parafiami.

Ponadto, mieszkańcy Miasta Węgrowa znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej mogą korzystać z pomocy instytucji i placówek działających na terenie powiatu węgrowskiego:

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, Hostelem, Punktem Konsultacyjnym dla osób uzależnionych, niedostosowanych społecznie i ich rodzin;
- Środowiskowego Domu Samopomocy w Miedźnie;
- Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności;
- Miejskiej Komisji ds. Profilaktyki i Resocjalizacji oraz Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

3.5. DEFICYTY UTRUDNIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W WĘGROWIE

- mało miejsc pracy na terenie Miasta;
- niski statystycznie poziom wykształcenia mieszkańców;
- niska aktywność osób bezrobotnych w podejmowaniu działań na rzecz wychodzenia z problemu bezrobocia;
- deficyty w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych;
- brak ośrodków wsparcia (dziennego pobytu) dla osób starszych;
- brak całodobowej placówki dla osób starszych – samotnych i chorych;
- za mała ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację działań pomocowych i profilaktycznych;

- brak grup samopomocowych działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych;
- brak rodzin wspierających pracę asystenta.

IV CZĘŚĆ STRATEGICZNA

4.1. MISJA

Miasto Węgrów bezpieczne socjalnie i przyjazne dla swoich mieszkańców.

4.2. ZASADY OPRACOWANIA STRATEGII

Przy wyznaczaniu celów strategicznych znajdujących się w niniejszym opracowaniu określono zasady zmierzające do zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej. Są to:

- Zasada pomocniczości;
- Zasada współodpowiedzialności;
- Zasada orientacji na mieszkańców;
- Zasada lokalnego zróżnicowania celów i narzędzi oddziaływania.

Tabela 47. Zasady określające cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Zasada	Charakterystyka
Pomocniczości	Wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych w celu prowadzenia efektywnej polityki społecznej do realizacji celów strategicznych.
Współodpowiedzialności	Za kształt i realizację strategii odpowiedzialni są: władza publiczna, organizacje pozarządowe oraz beneficjenci poszczególnych programów.
Orientacji na mieszkańców	Społeczność lokalna jest podstawowym podmiotem działania. Władze samorządowe realizują zadania z uwzględnieniem ambicji, umiejętności, dążeń, wartości oraz zasobów i wiedzy mieszkańców, stwarzając warunki sprzyjające ich rozwojowi i aktywności.
Lokalnego zróżnicowania celów i narzędzi oddziaływania	Zróżnicowane cele Strategii odpowiadają charakterowi miasta Węgrowska. Podstawą zadań Strategii jest wskazanie tych obszarów działania w sferze społecznej, których realizacja umożliwi zaspokojenie potrzeb mieszkańców.

Źródło: Opracowanie własne.

4.3. CELE STRATEGICZNE

Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wyznaczono osiem celów strategicznych:

1. Wzmocnienie funkcjonowania rodziny.
2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców.
3. Przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu wśród klientów pomocy społecznej.
4. Pomoc osobom niepełnosprawnym.
5. Rozwijanie systemu wsparcia na rzecz osób starszych wymagających opieki i osób samotnych.
6. Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
7. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
8. Pomoc na rzecz osób bezdomnych.

Kierunki działań, metody, realizatorów zadań, źródła finansowania oraz termin realizacji przedstawiono w tabeli A stanowiącej załącznik nr 1 do Strategii.

4.4. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE WĘGROWIE

Do wskaźników oceny monitorowania Strategii należy zaliczyć:

- ilość uruchomionych działalności gospodarczych;
- liczbę osób bezrobotnych biorących udział w szkoleniach, stażach, kursach;
- ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych;
- liczbę osób, którym udało się wyjść z bezdomności;
- liczbę osób mających problemy opiekuńczo - wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy;
- liczbę osób którym udzielono pomocy w związku z przemocą w rodzinie;
- liczbę osób, które podjęły leczenie odwykowe;
- ilość zorganizowanych kampanii na rzecz profilaktyki antynarkotykowej lub antyalkoholowej oraz liczbę osób, do których dotarły materiały i ulotki informujące o zagrożeniu związanym z tymi patologiami w ramach systemu sieciowej pomocy;
- liczbę atrakcji (zajęć, imprez, itp.) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia;
- liczbę osób, w tym dzieci objętych dożywianiem;

- liczbę rodzin objętych różnymi formami pomocy Centrum Pomocy Społecznej, w tym osób niepełnosprawnych, starszych i samotnych;
- liczbę osób objętych usługami opiekuńczymi i ilość godzin świadczonych usług;
- ilość zlikwidowanych barier architektonicznych.

4.5. ROLA I FUNKCJE LOKALNEGO SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ W PERSPEKTYWIE 2018 -2025

Tempo zachodzących procesów i skutków transformacji systemowej wpływa na funkcjonowanie praktycznie wszystkich dziedzin życia, w tym grup i struktur społeczności lokalnej. Dlatego główne kierunki polityki społecznej w odniesieniu do lokalnego systemu pomocy społecznej powinny skupiać się na:

1. zwiększeniu roli i efektywności niematerialnych form pomocy i wsparcia (głównie poradnictwa, ze szczególnym uwzględnieniem poradnictwa rodzinnego, psychologicznego, prawnego);
2. dostosowaniu struktur instytucjonalnych i organizacyjnych do standardów krajów UE i wymogów wynikających z integracji;
3. zwiększeniu udziału roli sektora niepublicznego oraz aktywności mieszkańców w realizacji zadań z zakresu sfery społecznej;
4. przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób i grup oraz poprawie warunków funkcjonowania i jakości życia rodzin, osób starszych i niepełnosprawnych;
5. budowaniu i powiększaniu kapitału społecznego na elementach: kompetencji, zaufania i partnerstwa między podmiotami publicznymi i niepublicznymi oraz zwiększeniu roli ekonomii społecznej;
6. wykształceniu rozwiązań systemowych i mechanizmów zabezpieczenia potrzeb rodzin niewydolnych wychowawczo oraz doświadczających przemocy w rodzinie;
7. zwiększeniu świadomości społecznej w zakresie poczucia odpowiedzialności za ochronę rodziny przed uzależnieniami od środków psychoaktywnych i uzależnieniami behawioralnymi oraz pobudzaniu aktywności mieszkańców w przeciwdziałaniu zagrożeniom spowodowanym skutkami zdrowotnymi i społecznymi uzależnień;
8. systematycznym diagnozowaniu i monitorowaniu potrzeb i jakości życia społeczności lokalnej.

4.6. MONITOROWANIE I OCENA STRATEGII

Niniejsza Strategia wytycza ogólne cele i kierunki działań rozwiązywania problemów społecznych na terenie Miasta Węgrowa. Jednym z warunków realizacji tych celów jest ich finansowanie. Przewiduje się następujące źródła finansowania Strategii:

- środki własne pochodzące z budżetu Miasta, finansowane z jego dochodów;
- środki przekazane Miastu z budżetu państwa (dotacje);
- możliwe do pozyskania środki funduszy krajowych (Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych);
- środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej.

W przypadku zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych oraz potrzeb i oczekiwań społecznych, jak również zmian treści dokumentów strategicznych i/lub wytycznych w zakresie zewnętrznych źródeł dofinansowania, może wystąpić konieczność zmiany zapisów Strategii w okresie jej obowiązywania.

Centrum Pomocy Społecznej w Węgrowie jest głównym realizatorem wytyczonych zadań, dlatego powinno pełnić funkcje koordynujące współdziałanie podmiotów polityki społecznej występujących na terenie Miasta.

CPS w Węgrowie dokonywać będzie cyklicznej aktualizacji diagnozy problemów społecznych w mieście w okresie objętym Strategią. Diagnoza ta posłuży do opracowania nowych programów i projektów dotyczących rozwiązywania tych problemów.

WNIOSKI I UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2018-2025 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od środków finansowych posiadanych przez samorząd Miasta i pozyskanych z zewnątrz. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej. Istotnym czynnikiem mającym znaczenie w określeniu priorytetowych celów Strategii będą opinie i postulaty środowiska mieszkańców Miasta, którzy przedstawią je w formie zgłaszanych petycji lub podczas terenowych badań pilotażowych.